

Verkiezingsprogramma's aan de hand van de indeling bouwstenen.

1 Eigentijds bestuur en dienstverlening op maat

2 Vitaal en veerkrachtig leven in Etten-Leur (voorzieningen, sociaal domein)

3 Ruimte voor wonen en leven in Etten-Leur (fysiek domein, wonen, accommodaties in de wijk)

4 Economie & werk in Etten-Leur (participatiewet, winkelgebieden)

5 Duurzaam denken en doen in Etten-Leur (RES, transitievisie warmte)

1 Eigentijds bestuur en dienstverlening op maat	1
2 Vitaal en veerkrachtig leven in Etten-Leur (voorzieningen, sociaal domein, verenigingen, onderwijs)	8
3 Ruimte voor wonen en leven in Etten-Leur (fysiek domein, wonen, accommodaties in de wijk, veiligheid)	26
4 Economie & werk in Etten-Leur (participatiewet, winkelgebieden).....	38
5 Duurzaam denken en doen in Etten-Leur (RES, transitievisie warmte, afval)	44

APB VVD GROENLINKS-PVDA CDA D66 ONS LEEFBAAR

1 Eigentijds bestuur en dienstverlening op maat

Een juiste balans vinden tussen betaalbaarheid, veiligheid, biodiversiteit en toch zeker leefbaarheid.

Het moet aantrekkelijk zijn om te ondernemen.

Met het afstoten van ontroerend goed kan een behoorlijk financieel voordeel behaald worden, maar het kan ook bijdragen aan een bruisend(er) Etten-Leur. Hier willen we dus actief op inzetten.

Omvang gemeentelijke organisatie strak bewaken: werkdruk, werklust versus kwaliteit.

- Cultuuromslag van 'NEE, tenzij' naar 'JA, mits' doorzetten.
- Maak een 'Ambtenaar 2.0' die creatief 'out off the box' denkt.
- Toon ambities in het verhogen van de kwaliteit van je dienstverlening.
- Pas een flexibele schil strak toe, en laat externen niet te lang zitten.
- De zichtbaarheid en benaderbaarheid van College en gemeenteraad moet vergroot worden. Bijvoorbeeld door het continueren van de inzet van online vergaderen en het gezicht in de wijk laten zien.
- Servicetijden moeten uitgebreid worden.
- Maak een gemeentelijke service-app waarmee inwoners de gemeentezaken ook vanuit huis kunnen regelen.
- Financiële voordelen moet (gedeeltelijk) terug naar de inwoners door middel van lagere gemeentelijke heffingen.
- Verbonden partijen moeten terug naar de basis: maak de resultaten meetbaar en daarmee ook

controleerbaar,

- Communicatie naar onze inwoners moet kort en duidelijk zijn
- Zorg voor veilige situaties op wegen, fietspaden, trottoirs etcetera.
- Blijf in overleg met Provincie, Rijksoverheid en ProRail en verbeter de veiligheid rondom het spoor.
- Bied jongeren mogelijkheden aan en pak gelijktijdig hangjongeren aan die overlast veroorzaken.

CDA vindt dat het gemeentebestuur de overheid is, die het dichtst bij de inwoner staat. Dat vraagt om een sterke gemeente, die maatwerk kan leveren. Dat vraagt ook om een professioneel ambtenarenapparaat, dat wat betreft kwaliteit en aantal is afgestemd op de te vervullen taken. (als we meer taken willen dan moeten er meer en goede ambtenaren komen)

CDA vindt dat een sterke gemeente open en eerlijk communiceert met zijn inwoners en persoonlijk contact mogelijk maakt. Hierbij is participatie een belangrijk in te zetten middel.

CDA vindt dat gewerkt dient te worden met zoveel mogelijk meetbare doelstellingen.

CDA kan haar ogen niet sluiten voor de discussie over grotere gemeenten. Vooralsnog zijn wij geen voorstander van een samenvoeging van gemeenten

CDA is voorstander van een sterke "centrum" gemeente met een intensieve samenwerking met de huidige zes gemeenten. Samenwerkingsverbanden die worden aangegaan met andere gemeenten moeten wel democratisch controleerbaar zijn. Hiervoor zijn gezamenlijke acties nodig met de raden van andere gemeenten

CDA wil dat de gemeenteraad werk maakt van haar controlerende taak ook bij alle gemaakte prestatieafspraken.

CDA wil dat de mens centraal wordt gesteld en niet de regels. Hierbij geldt steeds de menselijke maat als uitgangspunt.

CDA vindt dat het college richting moet geven aan de gemeentelijke organisatie waarbij dienstverlening naar de inwoner voorop staat.

CDA vindt dat er in het college speciale aandacht moet komen voor communicatie. Hierbij gaat het niet alleen om voorlichting en participatie maar ook voor aandacht wanneer inwoners contact zoeken met medewerkers van het de gemeente

CDA vindt dat het college richting moet geven aan het proces van duurzaamheid, energietransitie en vergroening op een zodanige manier dat dit voor de inwoners duidelijk en begrijpelijk is.

CDA wil dat zowel inwoners als bedrijven voor al hun zaken bij één loket geholpen kunnen worden en zoveel mogelijk door één contactpersoon.

CDA wil dat alle gemeentelijke diensten via internet zijn aan te vragen of te raadplegen. Bij een verdere digitalisering moeten inwoners die daarom vragen persoonlijk geholpen worden om te voorkomen dat ze worden buitengesloten.

CDA wil blijven streven naar het vereenvoudigen van de taal, waarin brieven, beleidsnota's en folders worden geschreven. Er moet kritisch gekeken worden naar nieuwe wetten en regels en als ze toch moeten komen dan moeten die in een begrijpelijke taal worden uitgelegd aan de inwoners.

CDA wil dat inwoners erop kunnen rekenen, dat de gemeente Etten-Leur correct reageert binnen een redelijke termijn op brieven, emails en klachten, of deze nu mondeling, schriftelijk of digitaal zijn ingediend. Ook moet er aandacht zijn voor de verwerking van mondelinge vragen. De inwoner moet een ontvangstbevestiging krijgen en duidelijkheid over de afhandeling.

CDA wil dat de gemeente naar verenigingen en instellingen duidelijk en tijdig communiceert.

Wanneer er besluiten genomen gaan worden die hen aangaan dient de gemeente hen in te lichten zowel over de besluiten als de besluitvormingsprocedure.

CDA wil verenigingen met elkaar in contact brengen om gezamenlijk problemen uit te wisselen, aan te pakken en op te lossen bijvoorbeeld door een jaarlijkse beurs waarbij alle verenigingen een plaats krijgen

CDA wil dat alle vrijwilligers en verenigingen in Etten-Leur moeten kunnen rekenen op extra steun en daadwerkelijke hulp bij de gemeente zonder te worden belemmerd door bureaucratisch handelen.

CDA vindt dat bestaande en vaak goedlopende projecten moeten worden gekoesterd en bij opzet van nieuwe projecten aandacht is voor het borgen van zaken die goed werken.

CDA wil dat de website van de gemeente gebruiksvriendelijk en toegankelijk is voor de inwoner en wil blijvend aandacht voor die inwoners die hier geen gebruik van kunnen maken.

CDA wil de samenwerking met andere gemeenten uitbreiden. Het kan daarbij gaan om gemeenschappelijke dienstverlening en uitvoering van taken, maar ook om bestuurlijke samenwerking in een gemeenschappelijke regeling. Bij dit alles wel onder de voorwaarden dat er voor de gemeenteraad voldoende democratische controle mogelijk is. Voorts moeten deze samenwerkingen voldoen aan de genoemde uitgangspunten van kwaliteitsverbetering, krachtenbundeling en kostenbeheersing.

CDA vindt dat samenwerking met andere instanties belangrijk is om mensen weer aan het werk te krijgen in het bijzonder ouderen, jongeren en kansarme groepen. Daarvoor is samenwerking met andere instanties van belang zoals Werkplein, ACE, IKE, MKB en uitzendorganisaties. CDA vindt dat ambtenaren er zijn voor inwoners en verenigingen. Hier hoort een pro-actieve en meewerkende houding bij.

CDA vindt dat het uitgangspunt moet zijn dat voor alle initiatieven van inwoners, verenigingen en stichtingen geldt "Ja mits". Dit moet ook de houding zijn waarmee zij worden benaderd.

CDA wil voortzetting van het huidige beleid van de CDA-wethouder voor een gezonde, evenwichtige en sluitende begroting om de financiën van onze gemeente ook voor de lange termijn op orde te houden.

CDA hecht aan de wettelijke verplichting dat structurele uitgaven door structurele inkomsten worden gedekt.

CDA vindt dat het ambitieniveau van de gemeente minimaal op het huidige niveau moet worden gehandhaafd.

CDA vindt dat de gemeente Etten-Leur geen zwaardere lasten aan haar inwoners moet opleggen.

CDA vindt dat het financiële beleid gericht moet zijn op een duurzaam begrotingsevenwicht en het op peil houden van het weerstandsvermogen van de gemeente.

CDA vindt dat het huidige weerstandsvermogen voldoende is.

CDA vindt dat de grondexploitaties steeds moeten worden bijgesteld aan de marktomstandigheden. Voor herwaarderingen van gronden gelden bestendige gedragsregels CDA vindt dat er altijd voldoende bedrijventerreinen beschikbaar moeten zijn en de verkoopprijs van deze percelen per geval onderhandeld moet worden

CDA vindt dat bij aanbesteding van bouw- en woonrijpmaken niet alles moet worden opgenomen in grote projecten.

CDA vindt dat er niet altijd een actieve grondpolitiek behoeft te worden gevolgd voor eventuele toekomstige plannen. Voor nieuwe ontwikkelingen kan gebruik gemaakt worden van de markt voor ontwikkeling en realisatie met het opstellen van goede Grondexploitatieovereenkomsten.

CDA vindt dat onze gemeente op strikte wijze en naar beste vermogen moet toezien op de naleving van de regels en dat er consistent wordt gehandhaafd. Gedogen past daar niet bij.

CDA vindt dat de gemeente terughoudend moet zijn met het stellen van eigen regels. Regels moeten aantoonbaar een maatschappelijk belang dienen. Daarnaast moeten regels handhaafbaar zijn. Landelijke en provinciale regels moeten uiteraard in alle gemeenten hetzelfde worden toegepast.

CDA vindt dat er een goed inzicht moet zijn in het gemeentelijk vastgoedbezit, en dat moet overeenstemmen met de accommodatienota CDA vindt dat het bestaande bezit moet matchen met de bestaande vraag

CDA vindt dat daar waar het kan het gemeentelijk vastgoed op een redelijke termijn energieneutraal moet worden gemaakt.

CDA wil al het overbodige vastgoed afstoten bij voorkeur aan de bestaande gebruikers
CDA wil dat de gebruikers van gemeentelijk vastgoed meer moeten worden betrokken bij het beheer en onderhoud van het vastgoed om een optimaal multifunctioneel gebruik mogelijk te maken. De financiële voordelen hiervan mogen ook bij de gebruiker terechtkomen

De gemeente dient daarvoor duidelijk en consequent te zijn in haar handelen. Iedere inwoner heeft het recht op gelijke behandeling door de gemeente en moet ook kunnen vertrouwen op de vanzelfsprekendheid van deze behandeling. Daarnaast communiceert de gemeente met de inwoners op tijd en op de juiste manier over wijzigingen van beleid en wetgeving.

Voor de toekomst willen wij dat zowel digitaal en fysiek vergaderen mogelijk moeten zijn. Zo kunnen we de voordelen van digitaal combineren met het persoonlijke van fysiek.

Het gebruik van de gemeentelijke website wordt zo eenvoudig mogelijk. De website wordt toegankelijk volgens de wettelijke norm en gemakkelijk doorzoekbaar.

In de relatie van gemeente en inwoners wordt de privacy van inwoners optimaal beschermd. De gemeente communiceert in eenvoudige taal.

Inwoners krijgen meer te vertellen over de ontwikkelingen in hun eigen wijk en gemeente. Zij worden meer betrokken bij de veranderingen en kunnen er de regie over voeren. Wijken krijgen wijkbudgetten. Dat betekent dat er geld beschikbaar komt voor allerlei aanpassingen in de wijken van Etten-Leur waar inwoners over beslissen.

Het rijk legt steeds meer taken bij de gemeenten neer, zonder daar voldoende geld bij te leggen. Mede daardoor worden gemeenten gedwongen samen te werken. Maar raadsleden hebben een lokale en niet een regionale verantwoordelijkheid. Etten-Leur kent inmiddels tal van samenwerkingsverbanden, op alle terreinen en niveaus. Dit is een goede zaak, maar we houden oog voor de democratische controle

Het streven is om het personeelsbestand van de gemeente een afspiegeling te laten zijn van de bevolkingssamenstelling.

Bij al haar handelen dient de gemeente rekening te houden met sociale en duurzame waarden die de samenleving ten goede komen.

De inkomsten en uitgaven van de gemeente komen geheel ten goede aan haar inwoners en organisaties. We zien daarom liever geen overschotten op de jaarrekening. Dit kan voorkomen worden door realistischer begroten. Regelgeving wordt waar mogelijk vereenvoudigd en verduidelijkt, bijvoorbeeld als het gaat om het aanvragen van subsidies voor particulieren en bedrijfsleven. Regelmatig wordt dit gepubliceerd in De Bode en andere geschikte media.

Het huidige subsidiebeleid wordt regelmatig geëvalueerd en waar nodig zo aangepast dat de vitaliteit van het verenigingsleven er geen schade van heeft. Het gebruik van onze gemeentelijke reserves is bespreekbaar. De methodiek van begroten wordt opnieuw bekeken, zodat begroting en jaarrekening onderling niet meer de grote verschillen vertonen van de afgelopen jaren.

- Maatwerk waar mogelijk.
- De menselijke maat is leidend.

- Inwoners hebben een leidende rol en een stem om het beleid beter te maken. Initiatieven vanuit inwoners worden omarmd.
- Geen onnodige wollige voorstellen, duidelijke en heldere voorstellen voor bewoners en gemeenteraad.
- Invoeren van een gemeentelijk referendum.
- Iedereen doet mee in de samenleving en de gemeente zal daarop toezien en faciliteren.
- De gemeente zet zich actief in om het voorzieningenniveau te behouden of te verbeteren.
- Bij verbonden partijen dienen de Gemeenteraden meer invloed te krijgen voor inhoudelijke en financiële sturing.
- De informatievoorziening en transparantie richting inwoners moet beter. Besluitvorming dient meer in de gemeenteraad plaats te vinden in plaats dat het College van B&W besluiten neemt.
- Kwaliteit is altijd leidend boven quota voor personeelsbeleid van de gemeente.

De gemeente Etten-Leur zet zich doorlopend in voor een efficiëntere, klantgerichte en digitale of fysieke dienstverlening aan alle inwoners en maatschappelijke partners.

- Gastheerschap is het uitgangspunt voor alle medewerkers van de gemeente.
 - Regelgeving wordt beperkt tot het noodzakelijke minimum.
 - Communicatie is altijd leesbaar, duidelijk en voor één uitleg vatbaar (SMART).
 - Digitale dienstverlening waar het kan, voldoende aandacht voor alle inwoners die minder thuis zijn in het regelen van onlinezaken.
 - In publieke functies worden geen zichtbare religieuze of ideologische symbolen gedragen, zodat de neutraliteit van de overheid gewaarborgd blijft.
 - Subsidie worden niet verstrekt om organisaties in stand te houden. Organisaties de mogelijkheden geven om hun eigen inkomsten te regelen.
 - Het verlenen van subsidie gebeurt op basis van maatschappelijke meerwaarde.
 - De gemeente haalt zelf subsidie binnen bij andere overheden of helpt daar waar nodig onze inwoners, ondernemers of bedrijven.
 - De gemeente gaat, daar waar het voordelen oplevert, samenwerken met andere gemeenten, de provincie en het waterschap
 - Gemeentelijke uitgaven worden transparant en overzichtelijk in beeld gebracht.
 - De gemeente beperkt inhuur van externe medewerkers tot het absoluut noodzakelijke minimum.
 - Een actueel openbaar subsidie- en declaratieregister is laagdrempelig beschikbaar, zodat het voor iedereen makkelijk inzichtelijk is waaraan belastinggeld is besteed.
 - Precariobelasting, parkeerbelasting en hondenbelasting worden afgeschaft.
 - De hoogte van leges of doorbelastingen worden bepaald op basis van kostendekkendheid.
 - De OZB wordt maximaal met de inflatiecorrectie verhoogd.
 - Het vastrecht voor afval kan fors omlaag.
- **passende hulp aan iedereen die dit nodig heeft**
 - **een gemeente die niemand uitsluit**
 - **ruimte voor de ideeën van inwoners, ondernemers en verenigingen.**
 - **minder regels.**
 - **meer contact tussen inwoners en de gemeente.**
 - **samenwerken waar dit goed is voor de samenleving.**

regionale samenwerking/verbonden partijen.

In onze gemeente willen we de democratische controle verbeteren. Want zo houden we grip op samenwerkingspartijen zoals de veiligheidsregio, de GGD en de omgevingsdienst. Met gelijke voorstellen willen we het werk op het sociale terrein en de jeugdzorg in de regio versterken.

(Nieuwe) ambtenaren bekend laten worden met de gemeente waarin ze werken (bijvoorbeeld lokaal nieuws volgen, kijken in, evenementen bezoeken / actief deelnemen).

De onroerende zaak belasting (OZB) mag niet meer stijgen dan de inflatie.

College van Burgemeester en Wethouders (College van B & W)

Waar mogelijk vooraf overleg met de raad voordat er plannen gemaakt worden.

Extra vergaderingen op verzoek van de gemeenteraad indien noodzakelijk.

Communicatie in helder taalgebruik naar de inwoners, de (complexe) zaken uitleggen / toelichten.

Tussentijdse terugkoppeling over stand van zaken met betrekking tot onderwerpen.

Betere terugkoppeling naar inwoners / bedrijven / verenigingen binnen een tijdsbestek van 3 weken door de daaraan gekoppelde verantwoordelijke.

Betere communicatie met bedrijven en winkels, meer structuur en minder versnippering.

E-mailadres / mobiel telefoonnummer koppelen (indien gewenst) aan Gemeentelijke Basis Administratie (GBA).

Misbruik van onder andere social media en oplichting via internet zal effectief moeten worden aangepakt en een belangrijker aandachtspunt moeten worden voor politie.

Openbaar maken declaraties burgemeester & wethouders, kosten van cursussen en opleidingen van ambtenaren van de afgelopen 10 jaar.

Digitalisering van gemeentelijke diensten, aanpassen op de gebruiker (niet te snel, niet te ingewikkeld, mogelijkheid tot persoonlijke ondersteuning)

Etten-Leur moet meewerken om regionaal en landelijk beter op kaart te worden gezet.

Streng handhaving tegen overlast van drugsgebruik in openbare ruimten – openbaar gebied.

Niet teveel belasten met precariorechten.

Evenementenvergunningen voor meerdere jaren afgeven in plaats van ieder jaar apart aanvragen.

Beperken van inhuur van dure consultants. Eerst kijken of er onder de bewoners kennis beschikbaar is.

Zorgen voor andere inkomstenbronnen voor de gemeente.

De financiële gevolgen van belangrijke besluiten dienen tevoren volstrekt duidelijk zijn voor alle belastingbetalers.

Geen onnodige grote reserves aanhouden voor risico's die er niet zijn.

Een te grote aantasting van de financiële reserves is niet wenselijk (met uitzondering van reserves voor het sociaal domein). Dit mag nooit een noodgreep zijn om een begroting sluitend te maken.

Gemeentegids behouden in fysieke vorm, naast digitaal (onder andere uitbreiden met sociaal gemeentebestuur, zorginformatie, aanspreekpunten).

Plaatsing GSM masten – antennes voor draadloze communicatie aan strengere voorwaarden koppelen in verband met (onbekende) stralingsrisico's en gevolgen.

Indien het gaat om zaken wat de inwoners direct raakt en / of waar veel geld mee gemoeid is, moeten er diverse bijeenkomsten gehouden worden met inwoners.

Voorlichtings- en inspraakbijeenkomsten moeten tijdig worden georganiseerd en gecommuniceerd.

Inspraak geven bij ingrijpende plannen aan vertegenwoordigende instanties (Midden- en Kleinbedrijf, Industriële Kring, ZLTO, ZZP-ers) (soepeler verloop van de plannen waardoor bezwaren op voorhand weggenomen kunnen worden).

Zo veel mogelijk diensten en informatie aanbieden, maar zeker persoonlijke contactmogelijkheden behouden op het stadskantoor.

Uitreiken lintjes en koningsdag aubade op de trappen van het oude raadhuis.

Monumentale panden en gebouwen behouden.

Nieuwjaarsreceptie: In de hal van het stadskantoor op de eerste maandag in het nieuwe jaar (bij nieuwjaarsdag op maandag week later).

Onroerende zaak belasting (OZB): Beperken tot inflatie niveau.

Meer politie op straat (onder andere wijkagenten).

Zorgvuldig omgaan met privacy gevoelige informatie van de inwoners en duidelijk maken welke instanties / personen inzage hebben.

Rampenplan: Regelmatig actualiseren en bespreken met allerlei betrokken partijen (politie, brandweer, welzijnsinstellingen, horeca verenigingen, scholen, ondernemersverenigingen, wijkverenigingen). Waarom: Iedere partij heeft een eigen kijk op de praktijk. Hierdoor wordt kwaliteit van het geheel beter. Er moet geleerd worden van elkaar en doorontwikkeld worden.

Reclamezuilen: Exploiteren van reclamezuilen (bijvoorbeeld langs de A58).

Regelgeving: Minder betutteling en onnodige regels.

Regionale samenwerkingsverbanden: Beter evalueren op effectiviteit en meerwaarde. Op voorhand meer informatie over de op handen zijnde besluiten richting raadsleden. Tegen vetorecht samenwerkingsverbanden. Ieder raadslid moet de mogelijkheid hebben om zijn / haar stem uit te brengen op een bepaald punt.

Etten-Leur niet samenvoegen met andere gemeentes.

Openbaar inloopspreekuur van burgemeester/wethouders/ambtenaren op locatie in de wijken.

We zijn voor subsidies die ten goede komen aan de Etten-Leurse gemeenschap.
Transparante subsidieverlening.
Geen structurele subsidies voor verenigingen.

Vergaderstukken gemeente: Zoekfuncties om stukken te vinden en binnen stukken te zoeken verbeteren.

Vergunningen: Versoepelen van vergunningeisen en flexibeler omgaan met aanvragen (onder andere bouwvergunningen / evenementen / markten / straatartiesten).

Aanvragen die geen impact hebben op een bestemmingsplan / wijk, binnen 14 dagen regelen, mits voldoende beargumenteerd en voorbereid aangeleverd.

Website gemeente: Informatie toegankelijker maken voor mensen die niet zo vertrouwd zijn met digitale media.

Werkzaamheden gemeente Grondige controle vanuit de gemeente na uitvoering project en terugkoppeling aan betrokkenen.

2 Vitaal en veerkrachtig leven in Etten-Leur (voorzieningen, sociaal domein, verenigingen, onderwijs)

Wij zouden graag zien dat er een goede MBO opleider bij komt zodat veel scholing in Etten-Leur te volgen valt.

Aandacht voor de jeugd door voor deze doelgroep te bouwen en mogelijkheden te scheppen waar de jeugd zich kan vermaken.

Met een langere zelfstandigheid de zorgkosten beperken en dus is het belangrijk de zelfstandigheid zoveel mogelijk te stimuleren en ondersteunen.

Meer aandacht voor integraal seniorenbeleid.

- **Beheer klimaatinstallaties (en mogelijk andere taken) structureel door een ambtenaar uit te laten voeren en financieren van de Maatschappelijk Instandhouding (MI) gelden.**
- **Nieuwe woonwijken betekent ook nieuwe brede scholen.**
- **Biedt onderwijsmogelijkheden aan alle kinderen in Etten-Leur, naast hoog- en minder begaafden ook kinderen met emotionele en/of gedragsproblemen.**
- **Verbind het onderwijs nadrukkelijker met onze ondernemers.**
- **Beoordeel de bezetting van de scholen minimaal jaarlijks samen met het onderwijs.**
- **Maak een soepeler overgang van basis naar voortgezet onderwijs, bijvoorbeeld via een introductieweek.**
- **Stimuleren gezonde leefstijl door bewegen en gezond eten**

- **Stimuleer en promoot de sport-, recreatie en cultuuractiviteiten voor alle inwoners (jong en oud) van Etten-Leur**
- **Ondersteun verenigingen zo maximaal mogelijk.**
- **Kijk zorgvuldig naar de subsidies en hanteer een 'gelijke monniken, gelijke kappen' beleid.**
- **Maak het subsidiebeleid transparant en makkelijk voor verenigingen.**
- **Verruim het gebruik van accommodaties voor de verenigingen zo breed mogelijk.**
- **Verruim de recreatiemogelijkheden in en rondom Etten-Leur (Westerpolderplas) en zoek waar nodig samenwerking met burengemeenten op (bijvoorbeeld Zundert voor Pannenhoeft)**
- **Creëer interessante wandelroutes rondom en door Etten-Leur.**
- **Stimuleer de samenwerking tussen Nobelaer en Turfschip en faciliteer daarin**

- Doorontwikkeling woonservicegebieden.
- Meer levensloopbestendige woningbouw.
- Mantelzorg moet beter ondersteund en gewaardeerd worden.
- Meer maatwerk in de WMO.
- Een gezonde levensstijl met voldoende sport en beweging moet nadrukkelijker vanuit de gezondheidszorg gestimuleerd worden voor alle bevolkingsgroepen.
- De problemen in de Jeugdzorg moeten worden aangepakt waarbij de verschillende leeftijdscategorieën verschillende aanpak vragen.
- Betrek bij de Jeugdzorg nadrukkelijker het gezin.
- Organiseer activiteiten voor jongeren tussen 12 en 18 jaar.
- Verdere samenwerking op alle gebieden tussen jeugdzorg, WMO en het werkplein Hart van West-Brabant. Maatwerk, uitgaan van de persoon, is hierin belangrijk.
- Ondersteunen van inwoners met mogelijkheden om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen in hun eigen woonomgeving.
- Etten-Leur moet een 'dementie-vriendelijke' gemeente worden met meer begrip, aandacht en zorg die deze mensen verdienen.
- Stimuleren van activiteiten bij verenigingen en in de wijk voor ouderen om depressie en eenzaamheid terug te dringen en te voorkomen.
- In de wijken mogelijkheden gecreëerd moeten worden die ervoor zorgen dat inwoners zo lang mogelijk in hun eigen woonomgeving kunnen blijven wonen.
- Zorg ervoor dat de seniore inwoners voldoende betaalbare mogelijkheden hebben om zich te verplaatsten binnen onze gemeente.
- Iedereen doet mee in onze samenleving, werk gaat boven inkomen en iedereen levert een positieve bijdrage aan onze samenleving, op welke wijze dan ook.
- Uitkeringsfraude dient actiever bestreden te worden.
- De 120% norm voor bijzondere bijstand moet gehandhaafd blijven.
- Schuldhulpverlening dient bekend te zijn onder onze inwoners die daar mogelijk gebruik van moeten maken en dient actief gestimuleerd te worden.
- Stille armoede moet opgespoord en bestreden worden en mag niet bestaan in Etten-Leur.
- Initiatieven om gezinnen die in armoede leven te ondersteunen met kleding, cadeautjes bij verjaardagen etcetera moeten gestimuleerd en ondersteund worden

CDA vindt de huidige openbaar vervoerslijnen acceptabel voor onze gemeente.

CDA vindt dat gestimuleerd moet worden dat bedrijven en instellingen oplaadpunten voor elektrische vervoermiddelen realiseren.

CDA vindt dat er kritisch gekeken moet gaan worden naar oplaadpunten voor privé gebruik in de openbare ruimte. CDA vindt dat er voldoende parkeergelegenheid moet zijn in Etten-Leur.

CDA wil betaald parkeren alleen in het centrum en afrekenen op basis van de werkelijke parkeerduur. Bij alle overige parkeerlocaties bij voorzieningen moet gewerkt worden met een blauwe zone. CDA wil dat bij het in beeld brengen van de parkeerproblemen ook steeds de aanliggende wijken worden betrokken om ongewenste verplaatsing van de parkeerdruk naar de wijken te voorkomen. CDA wil mogelijkheden om gratis fietsen te stallen, zodat er minder overlast door (verkeerd) gestalde fietsen ontstaat.

CDA vindt dat daar waar dit mogelijk is de wegen binnen de bebouwde kom 30km wegen moeten worden.

CDA vindt dat routes voor alle voetgangers veilig moeten zijn. Zeker bij seniorencomplexen en scholen is dit van groot belang. Bij gevaarlijke voetgangersoversteekplaatsen dient signalering te worden aangebracht

CDA vindt dat eerst moet worden uitgegaan van de eigen kracht van de inwoner en zijn omgeving, als dat niet lukt moet men terug kunnen vallen op een degelijk vangnet.

CDA vindt dat de benadering van het sociale domein integraal moet plaats vinden gebaseerd op ieders deskundigheid. Een goede afstemming is hiervoor noodzakelijk waarbij wij denken aan WMO, Jeugd, Surplus, Alwel, de wijk GGZ-er en de huisartsen. Er moet ook inbreng zijn van de wijkzuster, verzorgenden van Avoord of andere zorginstellingen alsmede vrijwilligers die signalen kunnen doorgeven.

CDA vindt dat inbreng van vrijwilligers vanuit de buurthuizen niet mag worden onderschat. Mede hierdoor moet er een snellere signalering komen van sociale problemen, zodat die in een vroegtijdig stadium kunnen worden aangepakt

CDA vindt dat de keukentafelgesprekken leidend moeten zijn voor de indicatiestelling

CDA wil zoveel mogelijk inzetten op het gebruik van algemene en collectieve voorzieningen

CDA wil hergebruik stimuleren van scootmobielen en rolstoelen stimuleren en de mogelijkheid om er samen gebruik van te maken.

CDA vindt dat, adviseurs van ouderen bonden, leden van formulierenteams, kerken en moskeeën een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het signaleren van eenzaamheid. Ook de 75+ huisbezoeken zijn hierbij belangrijk.

CDA vindt dat vanuit deze signalering in goed overleg met dezelfde instanties een antwoord gegeven kan worden op deze eenzaamheid.

CDA vindt dat alle openbare gebouwen toegankelijk moeten zijn voor iedereen.

CDA wil inzetten op een goede ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers en opwaardering van het vrijwilligerswerk.

CDA vindt dat kerken, moskeeën en levensbeschouwelijke organisaties een belangrijke rol spelen bij de bewustwording van en het zoeken naar oplossingen van maatschappelijke problemen. Zij spelen daarnaast een belangrijke rol bij het opvangen van vluchtelingen, van daklozen en bij de bestrijding van armoede.

CDA wil initiatieven om ouderen hun zelfstandigheid te laten behouden in bijvoorbeeld een aanleunwoning bij een van de kinderen, steunen.

CDA wil een gestructureerde opvang van dak- en thuislozen. Maatschappelijke opvang dient te zijn gericht op volledig herstel van zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid van dak- en thuislozen. De daadwerkelijk opvang voor Etten-Leur wordt door de gemeente Breda verzorgd.

CDA vindt het belangrijk dat statushouders een goede opvang en begeleiding krijgen, zodat zij hun (vaak traumatische) ervaringen kunnen verwerken. Zij moeten de mogelijkheid krijgen zo snel mogelijk in te wonen, zodat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving.

CDA vindt dat bij de aanbesteding op het sociale domein de kwaliteit van diensten en voorzieningen leidend is, uiteraard zonder daarbij een goede prijs-kwaliteitverhouding uit het oog te verliezen.

CDA vindt dat bij de aanbesteding van de huishoudelijke hulp erop moet worden aangedrongen dat er niet te veel wisselingen zijn voor de cliënt, waarbij uitgangspunt is dat inwoners die deze kosten zelf kunnen dragen geen beroep doen op de bekostiging uit de WMO.

CDA vindt dat er ondersteunende begeleiding en dagbesteding moet blijven, als de noodzaak hiervan is vastgesteld. Dit is nodig zowel voor de cliënt als de mantelzorger.

CDA wil steun blijven geven aan de wijkverenigingen en heeft grote waardering voor alle vrijwilligers die zich daarvoor inzetten. Voor de verenigingen moet duidelijk zijn op welke subsidie ze kunnen rekenen voor de eerstkomende jaren CDA vindt dat de wijkverenigingen de hele wijk moeten vertegenwoordigen. CDA is voorstander van initiatieven voor het instellen van buurtpreventie, de inzet van buurtvaders/moeders en zogenaamde zwerfafval pakkers.

CDA wil dat het gemeentelijke gezondheidsbeleid zich vooral richt op preventie en vroeg signalering van gezondheidsrisico's, ziektes en aandoeningen. Zwaarlijvigheid (obesitas) is in toenemende mate een gezondheidsprobleem, ook bij jonge kinderen.

CDA is voorstander om via het sportbeleid te stimuleren, dat mensen méér gaan bewegen. De buurtsport coach kan hierin een rol spelen. CDA wil dat wij een dementievriendelijke gemeente blijven

CDA is voor het instellen van rookvrije zones CDA wil dat de verslavingsproblematiek aangepakt wordt

CDA wil structurele samenwerking tussen zorgaanbieders en zorgfinanciers, zodat mensen met een beperking, via één loket alle relevante informatie kunnen krijgen. Het loket ELZ is hiervoor het aangewezen loket.

JEUGD

CDA vindt dat het Centrum voor Jeugd en Gezin de plek is waar ouders en kinderen met al hun vragen terecht kunnen.

CDA vindt dat bij jeugdzorg uitgegaan moet worden van de mogelijkheden van de jongere en niet alleen vanuit het probleem. Ook het gezin en de omgeving van de jongere zijn belangrijk bij de hulpverlening. Zorg aan het gezin volgens principe: één gezin, één plan, één regisseur.

CDA vindt jeugdprofessionals belangrijk en hun formatie moet worden afgestemd op de behoefte. Hier mogen geen wachtlijsten ontstaan

CDA vindt dat het jongerencentrum en de jongerenwerkers moeten blijven bestaan

CDA vindt voorlichting aan jongeren over gevaren van roken, alcohol en drugs belangrijk.

CDA wil extra aandacht voor kinderen uit minimagezinnen, voorkomen moet worden dat zij in een sociaal isolement belanden. Ook scholen hebben een signalerende functie. Goede samenwerking met de Stichting Leergeld kan een helpende hand bieden. Een goed lopende webshop en bekendheid hiermee is onontbeerlijk.

CDA wil dat alle jongeren die een bijstandsuitkering aanvragen, direct actief aan de slag gaan in een gemeentelijk werkgelegenheidsproject of aanvullend een opleidingstraject volgen. Wie (nog) geen diploma heeft, moet alsnog een startkwalificatie halen.

CDA wil extra aandacht voor begeleiding naar werk voor jongeren die van het voortgezet speciaal onderwijs afkomen.

CDA wil dat alle jongeren met behulp van sollicitatiecursussen, arbeidstrainingen, het opdoen van werkervaring met behoud van uitkering en actieve samenwerking met bedrijven, zo snel mogelijk aan regulier werk worden geholpen. In de huidige arbeidsmarkt moet worden bevorderd dat jongeren tenminste voor werk passende startkwalificaties via scholing behalen.

CDA wil dat in samenwerking met bijvoorbeeld sportverenigingen en scholen programma's voor jongeren worden opgezet om te werken aan vitaliteit en gezond leven.

CDA vindt dat de gemeente de regie moet nemen bij de noodzakelijke afstemming tussen jeugdgezondheidszorg, jeugdbescherming, jeugdbeleid en jeugdzorg.

CDA vindt dat er verspreid in de gemeente plekken moeten zijn waar de jeugd zich thuis kan voelen en dat de gemeente zich actief inspant (het gevoel van) eenzaamheid onder jongeren aan te pakken.

CDA vindt dat er geïnvesteerd moet blijven in resultaat bij individuele begeleiding van jongeren en niet een stapeling van steeds nieuwe begeleidingsprojecten plaats vindt.

CDA wil dat nu de bouw van de brede scholen zo goed als afgerond is er een evaluatie plaats dient te vinden van de reeds gerealiseerde brede scholen met alle betrokkenen.

CDA wil een actieve rol voor het college om meer vervolg onderwijs in Etten-Leur te krijgen met name beroepsonderwijs.

CDA vindt dat de scholen onderdeel zijn van de wijk. Zij functioneren in een maatschappelijke omgeving. Scholen dienen daarom bij te dragen aan het welbevinden en functioneren van die omgeving.

CDA vindt dat de scholen een rol moeten spelen bij het tijdig signaleren van misstanden.

CDA vindt dat cultuureducatie in samenwerking met culturele instellingen gecontinueerd dient te worden.

CDA vindt dat er een betere afstemming moet komen tussen onderwijs en bedrijfsleven. De gemeente moet aandringen op stageplekken bij het bedrijfsleven.

CDA vindt dat de gemeente actief betrokken moet worden met het invullen van praktijkstages en is een voorstander van maatschappelijke stages.

CDA vindt dat voortijdige schooluitval moet worden voorkomen, ongeoorloofd schoolverzuim moet worden bestreden. Hierin speelt de leerplichtambtenaar een belangrijke rol.

CDA vindt dat er een beter overleg moet komen tussen allerlei instanties over multifunctioneel gebruik van ruimten in scholen buiten de uren dat de school in gebruik is.

CDA vindt dat goede samenwerking tussen alle scholen in Etten-Leur noodzakelijk is

CDA vindt dat alle kinderen in Etten-Leur passend onderwijs moeten kunnen volgen.

CDA vindt dat bij voorschoolse voorzieningen alle aandacht moet zijn op het terugdringen van (taal) achterstanden.

CDA vindt dat waar een wijkfuncties in een brede school zijn samengebracht een goede coördinatie van activiteiten van groot belang is. Daarbij zal een brede school voldoende mogelijkheden en ruimte moeten bieden aan het organiseren van een wijkfunctie.

CDA vindt dat ouderen vitaal en zo lang mogelijk zelfstandig moeten blijven, de gemeente kan daarbij een rol vervullen.

CDA vindt dat er voldoende, bereikbare en geschikte voorzieningen moeten zijn voor ouderen

CDA vindt dat wijkverenigingen en buurthuizen daar een belangrijke rol in vervullen

CDA vindt dat er in de gemeente voldoende voor senioren geschikte huisvesting moet komen, waarbij als uitgangspunt moet blijven dat als zij dat willen de ouderen zo lang mogelijk in hun eigen woonomgeving moet kunnen blijven.

CDA vindt dat oudere eigenaren die in hun huis willen blijven geholpen moet worden om de woning hiervoor aan te passen.

CDA wil een breed aanbod van sportvoorzieningen in Etten-Leur, betaalbaar en toegankelijk voor iedereen.

CDA vindt dat sport meer is dan recreatie en vrijetijdsbesteding. Sport is essentieel voor de gezondheid en heeft een belangrijke maatschappelijke en sociale functie voor de gemeenschap.

CDA wil dat vrijwilligers in de sportverenigingen actieve ondersteuning moeten krijgen bij het uitvoeren van hun werkzaamheden.

CDA vindt dat sportverenigingen moeten trachten zoveel mogelijk op eigen benen te staan.

Sportverenigingen moeten worden betrokken bij het in eigen beheer en onderhoud nemen van accommodaties. Zelfwerkzaamheid moet beloond worden met lagere kosten.

CDA wil dat de gemeente meewerkt om multifunctioneel gebruik van clubgebouwen mogelijk te maken, waardoor sportverenigingen in staat worden gesteld extra inkomsten te verwerven.

CDA wil ten aanzien van ondersteuning nadrukkelijk de prioriteit bij de jeugd- en de breedtesport.

Van verenigingen mag inspanning verwacht worden als het gaat om het bevorderen van de maatschappelijke participatie van bepaalde doelgroepen, zoals jongeren, Allochtonen, mensen met een laag inkomen en mensen met een beperking. Continuering van projecten zoals bijvoorbeeld het zogenaamde GALM-project, verdienen dan ook aanbeveling.

CDA vindt dat het bespreekbaar moet zijn om de aanwezige sportvelden anders te verdelen als daar qua ledenaantal bij de verschillende verenigingen, aanleiding toe is.

CDA voelt zich verantwoordelijk voor het in stand houden van culturele voorzieningen, die breed toegankelijk en betaalbaar zijn.

CDA vindt dat het subsidiebeleid erop gebaseerd moet zijn dat bestaande verenigingen hun exploitatie na de Coronatijd weer op orde kunnen brengen.

CDA wil dat de amateurkunst voor Etten-Leur behouden blijft. Samen met het onderwijs of buitenschoolse activiteiten kunnen kinderen en jongeren zich bewust worden van hun talenten op creatief gebied.

CDA is voorstander van een Nobelaer waarbij verschillende functies onder een dak gehuisvest zijn. Het gaat daarbij om de bibliotheek, podiumkunsten en cultuureducatie. Maar ook het faciliteren van verschillende culturele verenigingen en gezelschappen vindt hier plaats.

CDA is zich ervan bewust dat er jaarlijks voor de Nobelaer een forse subsidie nodig zal zijn om de exploitatie sluitend te krijgen. Hiervoor moeten bedragen worden vastgesteld die overeenkomen met het programma dat jaarlijks door de raad wordt vastgesteld op basis van een meerjarig beleidsplan.

CDA wil dat zorgvuldig moet worden omgegaan met de aanwezige rijksmonumenten en waar mogelijk gebruik moet worden gemaakt van beschikbare subsidiegelden van rijk of provincie. Monumenten mogen echter nooit een last worden voor inwoners of instellingen.

CDA vindt dat we onze rijks- en gemeentelijke monumenten moeten koesteren zonder de eigenaren op extra kosten te jagen.

CDA vindt dat er jaarlijks aandacht moet komen voor ons culturele erfgoed door in te haken op de jaarlijkse monumentendag in samenwerking met de eigenaren van dit culturele erfgoed.

CDA vindt dat er regelmatig kritisch gekeken moet worden naar de lijst van beschermde objecten. CDA is er zich terdege van bewust dat wanneer er niet voldoende financiële middelen, in de vorm van subsidie, beschikbaar komen niet alle panden behouden kunnen blijven CDA

CDA vindt dat toerisme en recreatie voor onze gemeente belangrijk zijn. Samenwerking met omliggende gemeenten en bedrijfsleven is hiervoor belangrijk.

CDA spreekt zich positief uit voor de plannen om provinciaal meer bekendheid te geven aan Vincent van Gogh via het initiatief van een van Gogh Nationaal Park en de activiteiten van Van Gogh Brabant.

CDA vindt dat er ook meer aandacht mag komen (ook fysiek) voor andere historische aandachtspunten zoals bijvoorbeeld de turfwinning, Adriaen van Bergen, Heerma van Voss, opstijging eerste vliegtuig, klooster het Withof en de Psychiatrische inrichting Antonius. Hierbij moet een belangrijke rol worden weggelegd voor de Heemkunde vereniging

CDA vindt dat de plaatselijke musea alleen geholpen kunnen worden als zij aantoonbaar een functie hebben in onze samenleving.

CDA vindt dat voor verenigingen de kosten van leges voor culturele evenementen slechts voor 50% kostendekkend hoeven te zijn.

CDA vindt dat alle vrijwilligers van verenigingen door de gemeente collectief zijn verzekerd.

CDA vindt dat arbeidsimmigranten noodzakelijk zijn om de bedrijvigheid in stand te houden. Uiteraard moet er ook alles aan gedaan worden om plaatselijke werklozen in het arbeidsproces een kans te geven op betaalde arbeid.

CDA vindt dat er blijvend kritisch gekeken moet worden naar het functioneren van het Werkplein, indien blijkt dat de effectiviteit van de begeleiding van werkzoekenden niet tot resultaat leidt.

CDA vindt dat werklozen geholpen moeten worden naar een vaste betaalde baan en niet tijdelijk als een goedkope werkkracht in korte tijdelijke arbeidsovereenkomsten worden ingezet.

CDA vindt belangrijk dat mensen redelijkerwijs de noodzakelijke kosten van het bestaan moeten kunnen opbrengen en daarvan rond moeten kunnen komen. Wanneer dat niet lukt zal de overheid de helpende hand moeten bieden via inkomensbeleid.

CDA vindt dat van iemand die van een uitkering afhankelijk is, verwacht mag worden dat er naar vermogen een tegenprestatie geleverd wordt. CDA vindt dat de gemeente bij het armoedebeleid aandacht moet hebben voor de armoedeval, die op kan treden als mensen aan het werk gaan.

CDA wil zich inzetten voor een zo groot mogelijke uitstroom naar werk. De participatiewet biedt daarvoor veel aanknopingspunten, maar vereist ook door beperktere budgetten heldere keuzes.

CDA wil dat de Stichting Arbeidsmobiliteitscentrum en het Werkgevers Servicepunt hierbij een belangrijke rol gaan spelen door intensief samen te gaan werken met het Werkplein.

CDA vindt dat de gemeente de verantwoordelijkheid heeft voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden. CDA vindt dat de gemeente een voorbeeldfunctie heeft bij het invullen van garantiebannen.

CDA wil extra aandacht voor oudere werklozen (55+) en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

CDA wil de draagkrachtnorm van 120% van de bijstandsnorm in het minimabeleid handhaven. CDA vindt dat deze 120% regeling niet mag leiden tot een verminderde arbeidsparticipatie. CDA vindt dat de voedselbank moet kunnen rekenen op steun van de gemeente.

CDA wil dat zwakkeren altijd een punt van aandacht blijven en kunnen blijven rekenen op onze steun. Met speciale aandacht voor ouders met kinderen.

CDA vindt dat de regelingen maatschappelijke participatie, schoolfonds, collectieve ziektekostenverzekering voor minima gecontinueerd dienen te worden.

CDA vindt dat de gemeente bij het zoeken naar oplossingen voor armoede en sociaal isolement, ook het gesprek moet aangaan met maatschappelijke organisaties, kerken en andere mogelijke partners.

CDA vindt dat armoedebelief ook gaat om bestrijding van sociaal isolement.

CDA is voor voortzetting van het Formulierenteam.

CDA wil voortzetting van een duidelijk beleid op het gebied van schuldhulpverlening. Hierbij dient de nadruk te liggen op preventie.

CDA vindt dat wachtlijsten bij instanties onaanvaardbaar zijn.

CDA wil koppelingen van bestanden, zodat geautomatiseerd kwijtschelding van gemeentelijke belastingen kan plaatsvinden zonder administratieve rompslomp.

CDA vindt een goede afstemming tussen sociaal beleid (inkomensondersteuning), WMO en schuldhulpverlening van groot belang.

We investeren als gemeente extra in kinderen als we zien dat dit nodig is. Sommige kinderen hebben bij aanvang van de basisschool een taal- of ontwikkelingsachterstand. Ouders/verzorgers worden aangespoord deze kinderen deel te laten nemen aan de vroeg- en voorschoolse educatie (VVE) en betrokken te zijn bij de school en het onderwijs.

In de komende jaren is het van belang dat we met de gelden die ervoor beschikbaar zijn gesteld leerlingen met leervertraging opgelopen door Covid, en voor wie de crisis vaak invloed had op hun mentale welzijn en motivatie om te leren te ondersteunen. Jeugdzorg, onderwijs en ouders/verzorgers werken daarbij nauw samen.

De gemeente moet basisscholen stimuleren om de verzuimregistratie beter te regelen. Hier is een goede aansluiting op de zorg van belang, zodat vroegtijdig kan worden ingegrepen als het fout dreigt te gaan.

Op school en na school zijn voldoende sport- en speelvoorzieningen beschikbaar voor kinderen. Schoolzwemmen is noodzakelijke basiseducatie (diploma A) van een kind. Hiervoor zijn structureel voldoende middelen en faciliteiten beschikbaar.

Zolang de gemeente verantwoordelijk is voor de schoolgebouwen moeten kwaliteit en veiligheid geborgd zijn.

We gaan in overleg met het primair onderwijs over de mogelijkheid om vakleerkrachten in te zetten voor vakken zoals muziek, lichamelijke opvoeding en creatieve vakken. Op deze manier wordt de druk op het onderwijs verlicht en wordt de kwaliteit van het onderwijs verhoogd.

De gemeente stimuleert scholen om de provinciale subsidies te benutten voor het inrichten van groene schoolpleinen. Als deze subsidies er vanuit de provincie niet zijn, dan stelt de gemeente een eigen plan op voor financiering om alle schoolpleinen in Etten-Leur te vergroenen of te voorzien met een schooltuin.

Sportverenigingen krijgen de ruimte om financieel op eigen benen te staan. De sportkantine is multi-inzetbaar.

We stimuleren sportverenigingen om gezonde en duurzame keuzen te maken. Dit doen we door subsidies te koppelen aan bijvoorbeeld de gezonde sportkantine, waar gezonde voeding een prominente plek krijgt en waar verantwoord wordt omgegaan met alcohol. Alle sportparken en sportaccommodaties zijn rookvrij.

We zorgen voor voldoende groene sport- en speelplekken verspreid over de gehele gemeente. Zo heeft iedere inwoner een gezonde en veilige sportomgeving dichtbij huis.

We gaan in de komende raadsperiode hier niet bezuinigen op het cultuuraanbod van De Nobelaer. De culturele voorzieningen, met name de muziekschool en bibliotheek, blijven voor iedereen betaalbaar en toegankelijk.

Cultureel ondernemerschap wordt zo goed mogelijk gesteund.

Alle daarvoor geschikte gemeentelijke gebouwen kunnen worden gebruikt als goed bereikbare expositieruimtes voor individuele en georganiseerde lokale (amateur)kunstenaars, met bijzondere aandacht voor jonge kunstenaars.

Er wordt een Jaarlijkse Cultuurprijs uitgereikt aan een culturele groep die belangrijk is voor de Etten-Leurse gemeenschap.

We vinden een kritische pers belangrijk en daar is een lokale/regionale omroep een onderdeel van.

De Coronacrisis heeft de kunst- en cultuureducatie, de lokale musea en het verenigingsleven zwaar geraakt. De gemeenteraad evalueert en actualiseert de bestaande Cultuurvisie en kijkt waar de komende raadsperiode extra ondersteuning nodig is. Geestelijke armoede is immers ook armoede.

De gemeente ondersteunt actief initiatieven voor toeristische informatievoorziening. Er wordt toeristenbelasting ingevoerd en met ondernemers in de toeristenbranche wordt een visie ontwikkeld, waar het beleid op wordt vastgesteld.

Verblijf in onze gemeente voor dagrecreatie en toerisme wordt gestimuleerd.

Samenwerkingsverbanden van de diverse Vincent van Gogh-centra in Brabant worden blijvend en structureel ondersteund.

Kinderen en hun ouders krijgen de mogelijkheid zich zo goed mogelijk te ontwikkelen. Onderwijs en opleiding is hierbij belangrijk. Maar ook ondersteuning bij het werken aan een goede gezondheid, en een stabiel, toereikend inkomen. Zodat mensen weer mee kunnen doen, het zelf kunnen redden.

Meedoen aan sport en cultuur zijn belangrijk voor de ontwikkeling van opgroeiende kinderen. We willen dat sporten en cultuurbeoefening actief gestimuleerd wordt. Dat kan bijvoorbeeld in de vorm van een cultuur- en sportpaspoort. Zo kunnen kinderen en jongeren verschillende vormen van cultuur en sporten uitproberen.

Zolang de voedselbank nog nodig is, worden initiatieven die dit aanbod verzorgen structureel gesteund. Ook als dit de gemeente geld kost. De locatie van de voedselbank moet structureel worden gemaakt.

De gemeente zet zich in om deze mensen zo vroeg mogelijk te signaleren. Binnen twee weken na aanmelding is een traject gestart om verergering van de problematiek en dus grotere schade te voorkomen. De bijstandsnorm van 120% wordt gehandhaafd. Huishoudens met een inkomen van net boven 120% van het sociale minimum vallen buiten alle kortingsregelingen en kwijtscheldingen en komen daardoor mogelijk in de problemen. Dit wordt 'de armoedeval' genoemd. Extra maatregelen om deze groep uit deze val te halen, worden door ons gesteund. Uitgangspunt moet zijn dat iedereen mee moet kunnen doen.

De gemeente blijft voldoende ruimte, geld en aandacht besteden aan voorzieningen voor de jeugd. Dit doen we in samenwerking met jongerenorganisaties en door te praten mét en niet over jongeren.

Het jongerenwerk blijft een structurele basisvoorziening in de wijken, met de daarbij behorende financiering. Tijdens de Coronacrisis is de inzet van het jongerenwerk uitgebreid. In de komende jaren willen we deze extra inzet behouden om jongeren in de nasleep van corona goed te kunnen ondersteunen.

Alle beleidsonderwerpen in het sociale domein die te maken hebben met jeugdzaken, worden samen met de onderwijsportefeuille ondergebracht bij één wethouder.

Continuïteit van de zorg en een hecht hulpnetwerk tot het 18e jaar moet daarom een criterium zijn bij het aanbesteden.

Bij Jeugdzorg wordt blijvend ingezet op 'Eén gezin, één plan, één regisseur' als het uitgangspunt bij alle decentralisaties in het sociale domein en de jeugdhulpverlening.

De gemeente zorgt dat het Lokaal Preventieakkoord voor jongeren zichtbaar en herkenbaar is en sluit zich aan als JOGG-gemeente. JOGG is een programma dat helpt ervoor te zorgen dat jongeren op een gezond gewicht komen en blijven door middel van voldoende beweging en gezonde voeding.

Wij willen dat de mantelzorgwaardering wordt verhoogd en met name wordt ingezet voor de lastenverlichting van de mantelzorgers.

De gemeente moet daarom het Lokaal Preventieakkoord optimaal benutten en zorgen voor borging in beleid en de samenwerking met maatschappelijke partners.

De gemeente benut de mogelijkheden van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) optimaal. Zodat ouderen, zieken en gehandicapten zo lang mogelijk zelfstandig zijn en zo actief mogelijk aan de samenleving kunnen deelnemen. De gemeente zet zich in voor geschikte woonvormen, het vinden en behouden van werk, voor onderwijs en vrijetijdsbesteding (Etten-Leur Wmo-proof).

De Wmo-visiedocumenten 'Op eigen kracht' en 'Wijkgericht werken' zijn verouderd, worden geëvalueerd en geactualiseerd.

Onze ambitie is een omgeving te creëren waar de randvoorwaarden aanwezig zijn om ouder te worden in het midden van de maatschappij, waar je als oudere erbij hoort, gezien wordt en ertoe doet. Daarvoor vinden wij seniorenbeleid nodig in onze gemeente. Alle beleidsonderwerpen die te maken hebben met het seniorenbeleid worden ondergebracht bij één wethouder.

Om de zorg voor iedereen bereikbaar te houden, kiezen we voor inkomensafhankelijke zorg, waardoor de lasten eerlijk worden verdeeld. Samen met alle ketenpartners en met de regio moeten we deze uitdagingen het hoofd bieden. De groeiende tekorten op de arbeidsmarkt dwingen gemeenten na te denken over een andere invulling van onze zorg. Langer thuis wonen draagt bij aan een lagere druk op de verzorgingstehuizen.

Eenzaamheid onder ouderen is een groot probleem. Activiteiten voor senioren worden gestimuleerd, zoals ontmoetingsmomenten, maaltijdvoorzieningen en culturele projecten.

Etten-Leur wordt een dementievriendelijke gemeente. We zetten in op bewustwordingscampagnes. Jaarlijks doen we mee aan de 'Week van de Dementie' en we faciliteren trainingen in de omgang met dementerende mensen. Ook gemeenteambtenaren die met senioren te maken hebben, nemen aan die trainingen deel.

Senioren kunnen veilig over straat. Goed begaanbare voet- en fietspaden en veilige oversteekplaatsen zijn hiervoor een voorwaarde.

We willen dat de gemeente meedoet aan een experiment met het basisinkomen. Als dit door landelijke beperkingen niet mogelijk is, kiezen we ervoor om de ruimte om bij te verdienen in de bijstand te vergroten. Werkzoekenden die een eigen bedrijf willen starten, worden door de gemeente tegemoetgekomen door tijdelijk behoud van uitkering toe te staan.

Bij aanbesteding van projecten bestaat een deel van de medewerkers aan dat project uit mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, zodat ze bijvoorbeeld werkervaring kunnen opdoen.

Om zoveel mogelijk mensen in de bijstand sociaal te activeren, staan wij open voor nieuwe werkwijzen. We willen bijvoorbeeld een structurele aanpak, waarbij de gemeente elk jaar een groep mensen in de bijstand proactief benadert om bijvoorbeeld een kleine stap te maken met een paar uur vrijwilligerswerk.

Voor iedereen die niet mee kan doen, voert de gemeente een ruimhartig sociaal beleid. Daarbij wordt blijvend en optimaal gebruik gemaakt van de wettelijk toegestane kwijtscheldingsmogelijkheden. Daarnaast is de gemeente proactief met het geven van duidelijke voorlichting over wettelijke rechten zoals huurtoeslag, bijstand en inkomensondersteuning, zoals bijvoorbeeld de individuele inkomensvoet.

Er wordt blijvend aandacht besteed aan het probleem van eenzaamheid, zoals bijvoorbeeld met de 'Week van de Eenzaamheid'.

Maatschappelijke organisaties en personen die zich belangeloos inzetten voor de lokale samenleving, kunnen rekenen op steun en medewerking van de gemeente.

Bewoners en cliëntenorganisaties worden actief betrokken bij het ontwikkelen en uitvoeren van het beleid rond zorg, welzijn en wonen. Ze krijgen de regie en waar mogelijk voeren ze het geheel zelf uit. De gemeente steunt het vrijwilligerswerk actief op allerlei manieren met bijvoorbeeld professionalisering, vrijwilligersbemiddeling, vrijwilligersverzekering en kennisuitwisseling.

Mensen die (nog) niet in staat zijn reguliere arbeid te verrichten, leveren zoveel mogelijk een actieve bijdrage aan de samenleving. Dit kan door middel van vrijwilligerswerk. Regionale coördinatie en doorgeleiding naar vrijwilligersorganisaties voorkomt dat onbedoelde verdringing op de arbeidsmarkt ontstaat.

Goede communicatie met de wijk- en buurtverenigingen in het binnen- en buitengebied is van groot belang en hun activiteiten en organisatie worden ondersteund.

Etten-Leur beschikt over een breed, levendig en verfijnd netwerk van talloze verenigingen, die elk op hun eigen wijze van heel groot belang zijn voor een gezonde en open samenleving. De gemeente moet deze verenigingen koesteren en indien nodig passend blijven ondersteunen, evenals de vele vrijwilligers die hierbij actief zijn. Zij vormen het cement van de samenleving.

De wijkteam-opbouw wordt ondersteund. Het is belangrijk dat de wijkteams multidisciplinair zijn, of snel over specifieke deskundigheid kunnen beschikken.

Openbare gebouwen in de gemeente moeten goed toegankelijk zijn voor mensen die slecht ter been zijn, een rollator of rolstoel gebruiken, of een fysieke of mentale beperking hebben

In Etten-Leur moet iedereen mee kunnen doen. Discriminatie op basis van armoede, ras, geloof, geslacht of seksuele geaardheid wordt niet geaccepteerd. Iedereen hoort erbij en dat draagt de gemeente actief uit. De gemeentelijke overheid, het ambtenarenapparaat, stageplaatsen, politie en boa's moeten een afspiegeling zijn van de samenleving.

- Organisatie van maatschappelijke ondersteuning vindt altijd plaats in de wijken zelf en wordt vormgegeven op basis van zorg, wonen en welzijn. Onze inwoners kunnen cliënten ondersteuners vragen hen bij te staan.
- Bij ontwikkeling van maatschappelijke opvang en beschermd wonen wordt voldoende rekening gehouden met zowel de cliënt als het belang van de omgeving en omwonenden. Hier worden wijk-GGZ'ers ingezet.
- De adviesraden worden actiever betrokken bij advies en besluitvorming.
- Er komt een onderzoek of de gemeente een bewindvoedersrol kan voeren voor inwoners met financiële problemen, zodat dure deurwaarders buiten de deur blijven.
- Mantelzorgers en cliëntondersteuners zijn geen vervanging voor de professionele hulp.
- Ouderen die zelfstandig willen blijven wonen krijgen de benodigde voorzieningen, bijvoorbeeld met (pré-)mantelzorgwoningen.
- Eenzaamheid van senioren wordt tegengegaan en persoonlijk contact bevordert.
- Etten-Leur is dementievriendelijk en faciliteert begeleiding van dementerende inwoners.
- De wijken en wijkgebouwen zijn goed toegankelijk en aantrekkelijk voor alle inwoners, ook als je minder mobiel bent.
- Senioren mogen niet de dupe worden van de digitale overheid.
- Ondersteuning bij doorstroming op de woningmarkt, zowel financieel als met persoonlijke begeleiding en seniorenmakelaars.
- Senioren worden gewaardeerd, zij zijn de vrijwilligers waar onze inwoners een beroep op doen.

- Mensen met een uitkering worden gestimuleerd om naar betaald werk uit te stromen. Een nuttige en zinvolle tegenprestatie kan daaraan bijdragen, bijvoorbeeld in de bewaakte fietsenstallingen, buurtbussen en wijkgebouwen.
 - De gemeente stemt de behoefte van de organisaties proactief af met het onderwijs en het aanbod van stagiaires, want stagiaires kunnen ook een goede tijdelijke invulling vormen van een vacante vrijwilligersfunctie.
 - Het beheer en onderhoud van de wijkgebouwen moet structureel worden geregeld.
 - Vrijwilligerswerk mag nooit banen verdringen.
- De gemeente neemt zelf ook inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst en stimuleert andere bedrijven dat ook te doen.
 - Statushouders krijgen een gelijke behandeling ten opzichte van eigen inwoners bij ondersteuning voor het verkrijgen van werk.
 - Het leren van de Nederlandse taal is, naast de wettelijke verplichting, essentieel voor het verkrijgen van werk en integratie in de samenleving.
 - De uitstroom van het Werkplein wordt verbeterd door middel van het aanbieden van meer omscholingstrajecten in samenwerking met bedrijven. Daarbij wordt maatwerk gehanteerd en verbinding gelegd met andere partners.
 - Er komt een onderzoek naar de mogelijkheden om geheel of gedeeltelijk de bijverdiensten van bijstandsgerechtigden te behouden, zodat werken meer loont.
 - De gemeente zet beschut werken en loonsubsidies in om arbeidsparticipatie te bevorderen. Extra inspanningen zijn noodzakelijk om de knelpunten m.b.t. beschut werken op te lossen.
- Jeugdzorg wordt vormgegeven en is gericht op preventie en vroegtijdige signalering door derden zoals het onderwijs en de huisartsen.
 - Overlast door probleemjeugd wordt voorkomen door ze uit de anonimiteit te halen.
 - De samenstelling van het team jongerenwerkers moet voldoende afspiegeling zijn van onze jeugd.
 - Meer aandacht voor geestelijke gezondheidszorg en drugsproblematiek, met name GHB.
 - Meer budget voor de Werkgroep Jeugd & Politiek.
 - Introduceren van een Jeugdraad met adviserende rol.
 - Meer activiteiten organiseren voor en door doelgroep 12–16-jarigen, en het basisonderwijs.
 - Met en voor de doelgroep jongerenbeleid opstellen en uitvoeren.
- Cultuur & kunst wordt gefaciliteerd door commerciële partijen. Marktwerking en privatisering genereren daarvoor voldoende commerciële inkomsten.
 - De grootste subsidiepost van de gemeente is die voor de Nobelaer. De gemeente faciliteert de Nobelaer maximaal om de commerciële exploitatie te optimaliseren, waardoor de subsidies worden geminimaliseerd. Enige subsidie die toch aan de Nobelaer wordt toegekend vindt plaats op basis van maatschappelijk meerwaarde en prestatieafspraken. De Nobelaer kan hierop afgerekend worden.
 - Functioneel gebruik van sportaccommodaties en gemeentelijke gebouwen wordt bevorderd.
 - De budgetten voor kunst in de wijk en speelvoorzieningen gecombineerd, om te komen tot méér en mooiere speelvoorzieningen.
- Goede afstemming kinderopvang en voor- naschoolse opvang.
 - De Brede Scholen in alle wijken zijn het middelpunt van de wijk. Om hun maatschappelijke rol te vervullen zijn alle Brede Scholen voor iedereen toegankelijk.

- De uitstroom van het Werkplein wordt verbeterd door middel van het aanbieden van meer omscholingstrajecten in samenwerking met het onderwijs.
- Schooluitval wordt maximaal tegengaan.
- Speciaal onderwijs en de leerlingen daarop krijgen extra begeleiding om stage te lopen en de juiste vervolgstappen te kunnen zetten naar werk of vervolgopleiding.
- Focus op het bijbrengen van normen en waarden.
- Mogelijkheden tot maatschappelijke (snuffel)stages worden onderzocht en opgezet.
- Betere verbinding tussen bedrijfsleven en onderwijs.
- Het onderwijs moet meer in overleg met de (woon)omgeving waar de school gevestigd is.

Een sterk verenigingsleven.

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) is er voor passende zorg. D66 wil dat dit hierin veel maatwerk is. En dat de WMO-adviesraad een grotere rol krijgt in het verder verbeteren van het gemeentelijk beleid.

Geld voor jeugdhulp is een probleem bij veel gemeenten. D66 vindt dat het Rijk verantwoordelijk is voor dit probleem. En ook dat we als gemeenten het Rijk hiervan moeten blijven overtuigen.

De gemeente kan meer doen aan armoedebestrijding en hulp bij mantelzorg. Wij denken aan de inzet van vertrouwenspersonen, iets dat de Nationale Ombudsman ook voorstelt. Ook kan de gemeente meer de verbinder zijn tussen consultatiebureaus, verloskundigen, huisartsen, de thuiszorg, scholen en sportverenigingen. Want dan zijn veel vragen sneller te beantwoorden en zijn er minder regels nodig. En we zijn voor meer waardering en steun voor mantelzorgers. Hoe, dat overleggen we met de mantelzorgers.

- het VN-verdrag voor mensen met een beperking verder invoeren in de vergunningverlening, aanbestedingen en wijzigingen van bestemmingsplannen. Want voor ons is iedereen gelijk.
- een beter beleid in (digitale) laaggeletterdheid om mensen die moeite hebben met lezen, schrijven en/of de computer, nog meer te helpen.
- de gemeentelijke informatie verbeteren. Deze moet duidelijk zijn en gemakkelijk te vinden.
 - meer kans op werk voor Wajongers, statushouders en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. We steunen de bedrijven die deze groep mensen al aan werk helpen. En we moedigen andere bedrijven aan om hetzelfde te doen.

- de gemeente steunt preventiebeleid actief met vroegsignalering en het programma Kansrijke Start;
- er is een eigen gezondheidsbeleid met de focus op de jeugdgezondheidszorg;
- de gemeente biedt begrijpelijke en goede informatie over gezonde leefstijlen en de hulp die hierin te krijgen is. Bijvoorbeeld bij ongewenste eenzaamheid en vervreemding, lichte vragen over opvoeding en schulden bij met name jongeren;
- samen met onze inwoners en met lokale experts werken we aan Positieve Gezondheid. Want gezond en gelukkig leven gaat ook over gezond eten, voldoende sociale contacten en een prettige dagbesteding. Positieve Gezondheid is een programma van de GGD en valt onder het lokale preventieakkoord.

Onze ambitie is dat de meest kwetsbare groepen zorg en steun krijgen in onze gemeente. Deze zorg is aangepast op wat mensen zelf willen en (nog) kunnen. Want maatwerk zorgt voor goede en slimme zorg.

Gezondheid is belangrijk, zeker in deze tijd. En het is meer dan niet ziek zijn. Een gezonde leefstijl maakt iedereen gezonder en gelukkiger. Wat is daar volgens ons voor nodig?

- ideeën en locaties meer op elkaar laten aansluiten. Want er zijn volop ideeën om (meer) te bewegen en sporten. En ook zijn er volop plekken en mogelijkheden in Etten-Leur waar dit kan.
- een gezondheidsbeleid ontwikkelen met bewegen en sporten als onderdeel.
- nog meer samenwerking tussen de gemeente, (sport)verenigingen, bedrijven, scholen, ondernemers, GGD en eerstelijns zorgprofessionals. Want zo bereiken we nog meer met het lokale preventieakkoord.
- het sportbeleid koppelen aan het gezondheidsbeleid.
- een duidelijke visie op gezondheidsbeleid vanuit de gemeente met aandacht voor mens en milieu.
- lef en leiderschap.

D66 wil dat er altijd geld beschikbaar is voor preventie en positieve gezondheid. Want nu ligt de focus volgens ons teveel op het oplossen van problemen. We willen praktische gezondheidsprogramma's ontwikkelen en meer en eerder aansluiten bij landelijke gezondheidsplannen.

Etten-Leur heeft een goed vrijwilligersnetwerk, ook als het gaat om zorgtaken. Met subsidies moedigt de gemeente dit aan. We kijken of mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt vrijwilligerswerk kunnen doen. Dat doen we in overleg met hen. We kijken of dit via bestaande organisaties kan of via nieuwe initiatieven. Het is belangrijk om hierin creatief te zijn want dat geeft het beste resultaat.

Bruisende verenigingen en plaatselijke kunst en cultuur verbinden de inwoners van Etten-Leur met elkaar. Wat is daar volgens ons voor nodig?

- voldoende geld voor actieve verenigingen, lokale kunst en cultuur. Want wij vinden dat dit past bij een gezonde gemeentebegroting. En wij zien liever dat de gemeente geld uitgeeft aan mensen dan aan asfalt en stenen.
- ruimte voor verenigingen en clubs om zelf voor (meer) inkomsten te zorgen, bijvoorbeeld door
 - o (sport)gebouwen, -zalen en -velden ook door anderen te laten gebruiken;
 - o meer met elkaar samen te werken;
 - o meer of andere activiteiten te gaan doen.
- meer mogelijkheden voor bestaande wijkcentra om (financieel) voor zichzelf te zorgen. De gemeente biedt hulp voor meer activiteiten en opvang voor jong en oud

Gezond onderwijs betekent volgens ons:

- de schoolbesturen zorgen samen met de gemeente voor gezonde schoolgebouwen. Met extra aandacht voor ventilatie en de binnentemperatuur.
- de plekken buiten school beter gebruiken. De speelpleinen moeten groen(er) en uitdagen tot spelen.
- scholen houden zich bezig met onderwijs en niet met de zorg voor de schoolgebouwen.
- de gemeente zorgt dat alle leerlingen in Etten-Leur naar school kunnen gaan. Met onderwijs op verschillende niveaus en voor verschillende typen leerlingen. En met opvang voor hoogbegaafden en leerlingen die meer zorg nodig hebben bijvoorbeeld.
- bewegingsonderwijs want dat past bij een goed gezondheidsbeleid. Ook schoolzwemmen moedigen wij aan.
- scholen als het middelpunt van de wijk waar ook andere activiteiten gebeuren.
- achterstanden voorkomen en inhalen. Dat doen we als gemeente samen met partners. En door bijvoorbeeld Voor- en Voorschoolse Educatie (VVE) een goede plek te geven in onze gemeente.

D66 vindt de rol van de jeugdburgemeester belangrijk. Wij zijn ook voor een jeugd/jongerenraad die ons gevraagd en ongevraagd advies geeft.

We willen dat jongerenwerkers, de jeugdprofessionals, het onderwijs en de jeugd BOA en jeugd(wijk)agent nog beter samenwerken. Voor jongeren met problemen is er passende hulp.

Samen met de ouderenorganisaties en wijkcentra kijken we naar de wensen van ouderen. En of die samen met de gemeente zijn waar te maken

Stille armoede aanpakken.

Meer geld uitgeven aan bestrijding van armoede

Verbeteren van hulp / betere inburgeringcursus (onder andere kennis van Nederlandse normen en waarden, taal, begeleiden bij scholing/werk/vrijwilligerswerk).

De mens en zijn zorgvraag moeten centraal staan, niet de regels of geldstromen en administraties.

In het Etten-Leurse korps dienen er één of meerdere gediplomeerde duikers aanwezig te zijn. Apart telefoonnummer voor niet direct levensbedreigende situaties (bijvoorbeeld ondergelopen kelder, kat in boom).

De Nederlandse Spoorwegen moet (desnoods vertrouwelijk) aan de brandweer doorgeven wat er wanneer over het spoor vervoerd wordt.

Er mag meer aandacht zijn voor lokale cultuur.

Dementie: Kennis opbouwen en overdragen aan de inwoners.

Bevorderen van sociaal contact voor dementerenden met mensen van dezelfde leeftijd en daarbij de juiste ondersteuning bieden.

Blijven werken aan een dementievriendelijke gemeente

Gemeente moet stichtingen en vrijwilligers die evenementen organiseren beter faciliteren, en geen ontmoedigingsbeleid voeren.

Zorgen voor voldoende mogelijkheden tot stallen van fietsen dicht bij voorzieningen.

Geen bewaakte fietsstalling bij het station

Optimaal onderhoud van alle fietspaden (onder andere voorkomen worteldruk).

Stoplichten voor recht doorgaande fietsers, gelijk laten lopen met gemotoriseerd verkeer.

Bij aanleg en reconstructie altijd inzetten op vrij liggende fietspaden.

Meer aandacht voor gehandicapten om sociale contacten op te bouwen / onderhouden.

Goede en veilige toegankelijkheid voor alle openbare gebouwen.

Zorgen voor optimaal onderhouden openbaar gebied.

Faciliteren van sporten voor iedere inwoner van met een beperking.

Huiselijk geweld

Meer aandacht voor signalering, bestrijding en meer bekendheid van meldpunten.

De jeugd die dat nodig heeft, de juiste professionele ondersteuning bieden. Naast het kind, moet er gekeken worden naar alle relaties die invloed hebben op het kind, ouders, instanties en overigen.

Meer ruimte bieden aan ondernemers voor het organiseren van activiteiten voor de doelgroep van 12 tot 18 jarigen.

Meer subsidie voor organisatie met activiteiten voor jongeren van 12 tot 18 jaar

Op verzoek van jongeren meehelpen met realiseren van hun ideeën (onder andere ontmoetingsruimtes). De jongeren moeten zelf kunnen bepalen waar ze willen zitten (zonder overlast te veroorzaken).

Bij meerdere initiatieven voor de jeugd op één plek voorkeur geven voor de doelgroep 12-18 jaar.

Jongerenraad oprichten

Jeugd – en Jongerenwerkers: Er dient voldoende mankracht te zijn met voldoende ondersteuning.

Niet met minder zorgaanbieders werken om kosten te besparen

Minder star met betrekking tot bijvoorbeeld een vergunningsaanvraag voor een overnachting dan wel een kampvuur voor vereniging met een milieu en educatief karakter (bijvoorbeeld de scouting).

Niet bezuinigingen op jongerenwerkers

Meer bekendheid geven aan Klachtensysteem van maatschappelijke instellingen.

Lokale kunstenaars benaderen voor projecten.

Lokale kunstgeschiedenis onder de aandacht brengen.

Zorgen dat laaggeletterdheid niet meer voorkomt.

Loket Elz: Een goede en persoonlijke communicatie is noodzakelijk Niet denken in onmogelijkheden, maar in mogelijkheden.

Meer bekendheid voor steunpunt mantelzorg.

Één meldpunt voor diverse betrokken partijen waar de mantelzorger geregistreerd staat.

Meer ondersteuning van mantelzorgers.

Extra parkeerplaatsen voor mantelzorgers van minder validen die voldoende groot zijn om goed in – en uitstappen mogelijk te maken in verband met rolstoelgebruik.

Meer rustpunten creëren vanuit wijken naar winkelcentrum en wijkontmoetingspunten.

Veilig stellen financiële steun voor kinderen in armoede.

Ruimere mogelijkheden voor scholing en omscholing.

Faciliteren van praktische zaken (zoals voorschoolse kinderopvang).

Behouden van de individuele inkomenstoeslag (voorheen langdurigheidstoeslag).

Behouden van webwinkel voor minima en hun kinderen.

Iedere inwoner die onder de 120% norm valt heeft recht op diverse voorzieningen

In het voortgezet en middelbaar onderwijs moet er een betere aansluiting zijn met het bedrijfsleven.

Loslaten van prestatie-indicatoren en meer focussen op sociaal emotionele ontwikkelingen.

Wij pleiten voor passend onderwijs waarbij er goed geluisterd wordt naar de input van ouders en kinderen. Waar er ook meer gelet wordt op kwaliteit.

Wij pleiten dat er binnen het lesprogramma ruimte wordt opgenomen voor ervaringsdeskundigen die voorlichting richting de jeugd kunnen geven op verschillende gebieden, zoals alle vormen van verslaving, (anti)-racisme, milieubesef, pesten / cyberpesten).

Wij zijn tegen onderwijs in slecht onderhouden panden.
Verschillende leersystemen moeten gepromoot worden.
Meer aandacht aan geschiedenis en cultuur van Etten-Leur.
Wij pleiten voor betaalbaar en bereikbaar schoolzwemmen.
Professionele leerkrachten mogen niet vervangen worden door ouders.

Beheer van schoolgebouwen bij de scholen laten
Indien nodig helpen bij groene schoolpleinen

Schuldhelpverlening: Sneller de aanvraag in behandeling nemen en toekomstgericht werken, bij herhaling strengere maatregelen nemen.

Senioren: Betere voorlichting over alle mogelijkheden met betrekking tot onder andere zorg en activiteiten.

Goede toegankelijkheid van alle openbare gebouwen en voorzieningen.

Inbreng van senioren meenemen van het maken van plannen. (om problemen op voorhand te voorkomen).

Voorzieningen (zowel voor binnenshuis als buitenshuis) inrichten op het langer thuis kunnen blijven wonen.

Woningen levensloopbestendig opleveren / aanpassen.

Centrale ontmoetingsruimtes in de wijken / seniorencomplexen.

Zolang mogelijk zelfstandig laten zijn in eigen een senioren - / wooncomplex en faciliteren van faciliteiten.

Pleiten voor maatschappelijke voorzieningen dichtbij seniorencomplexen.

Meer mogelijkheden voor persoonlijk contact met gemeente met betrekking tot aanvragen van voorzieningen. Digitalisering van gemeentelijke diensten, aanpassen op de gebruiker (niet te snel, niet te ingewikkeld, mogelijkheid tot persoonlijke ondersteuning). Mensen beter naar werk begeleiden en werk beter laten lonen.

Sociaal domein Iedereen (ongeacht functie) moet gecontroleerd kunnen worden door een door de inwoner aangewezen instantie.

Opkomen voor de belangen van de minderheden en zwakkere groepen in Etten-Leur binnen alle regionale samenwerkingsverbanden.

Afstand tussen inwoners en overheid verkleinen.

Geld wat voor sociaal domein vanuit het rijk ontvangen is, mag niet gebruikt worden voor andere zaken (onder andere onderhoud openbaar gebied). Geen geld onnodig opsparen binnen het sociaal domein.

Sociale huurwoningen Zorgen voor voldoende aanbod.

Behouden van sociale werkplaatsen.

Faciliteren van sporten voor iedere inwoner van Etten-Leur.

Stimuleringssubsidie voor sportverenigingen die projecten met een maatschappelijk doel willen uitvoeren.

Statushouders: Voorzien van goede hulp / inburgeringcursus (onder andere kennis van Nederlandse normen en waarden, taal, begeleiden bij scholing/werk/vrijwilligerswerk).

Meer inzet professionele krachten. Geen voorrang verlenen voor sociale huurwoningen.

Meer ruimte (vergunningtechnisch) in het buitengebied voor kleinschalige recreatieve bedrijven, campings).

Geen toeristenbelasting.
Geen toeristisch fonds vanuit de gemeente.

Normen voor geluidsoverlast van railverkeer niet uithollen. Bij elke vorm van geluidsoverlast moeten controle en handhaving acuut en adequaat gebeuren.
Vermindering van (gevaarlijk en zwaar) goederentransport over het spoor.

Vervoer: Zorgen voor voldoende aanbod van buurtbussen / deeltaxi's binnen Etten-Leur

Verzorgingshuizen: De mensen moet centraal staan, niet het geld.
Geen ongediplomeerde scholieren zonder begeleiding aan het werk zetten.
Meer handen aan het bed.
Minder privatisering / commerciële aansturing.
Continue monitoring van geleverde zorg. Om de kwaliteit van zorg te garanderen.
Verantwoordelijke wethouder moet extra bevoegdheden krijgen om binnen zorgcentra's te kunnen controleren.
Taken van professionals / mantelzorgers moeten niet door vrijwilligers / mantelzorgers gedaan worden.

Verbeteren van hulp / betere inburgeringscursus (onder andere kennis van Nederlandse normen en waarden, taal, begeleiden bij scholing/werk/vrijwilligerswerk).

Zorg dat de voedselbank overbodig wordt. Wanneer nodig, actief mee zoeken naar een locatie voor de voedselbank

Wij pleiten er voor dat er ruimte gemaakt wordt binnen scholen voor ervaringsdeskundigen die voorlichting richting de jeugd kunnen geven op verschillende gebieden, zoals alle vormen van verslaving, (anti)-racisme, milieubesef, pesten / cyberpesten).

Grensbewaking vrijwilligers versus professionals.
Meer belonen van vrijwilligers.
Meer bekendheid voor de gemeentelijke collectieve vrijwilligersverzekering (PP2006)
Vrijwilligerscentrale Meer bekendheid aan geven.

WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) Meer geld naar zorg.

Welzijnszorg: kaders scheppen, maar mogelijk maken om flexibel te kunnen werken zowel binnen als buiten kader indien nodig.

Eigen bijdrage voor zorg en ondersteuning moet lager worden voor mensen met een laag inkomen
Drempel voor 'sociaal raadsliedenwerk' verlagen door ze naar de mensen toe te laten gaan.

Zorg: Wij willen zorg dicht bij huis, die afgestemd is op de individuele zorgbehoefte van de inwoners.

Centraal punt om naar toe te kunnen bellen of mailen met zorgvragen.
Duidelijke communicatie over alle beschikbare zorgmiddelen / instanties / mogelijkheden.
Voortzetten van uitgebreide zorgverzekering voor minima (tot 120%)

Zwemmen Gratis zwembad voor alle kinderen invoeren.

Het is van belang dat eerstelijnszorgverleners ook buiten kantooruren reguliere zorg verlenen.

**Wijkteams Meer bekendheid geven aan bestaan en werking wijkteams.
Duidelijke communicatie over alle beschikbare zorgmiddelen / instanties / mogelijkheden.**

**Wijkverenigingen Niet korten op budgetten voor wijkverenigingen.
Betere communicatie richting wijkverenigingen vanuit de gemeente.
Meer bekendheid voor wijkzuster**

3 Ruimte voor wonen en leven in Etten-Leur (fysiek domein, wonen, accommodaties in de wijk, veiligheid)

We zetten in op fors meer nieuwbouw en fors meer betaalbare koopwoningen op verschillende locaties daarbij in het oog houden welke woningbehoefte er leeft, zoals de starters en senioren. Behalve het inzetten op veel woningen willen we ook inzetten op snel maar wel goed bouwen.

Er moet worden geïnvesteerd in de bereikbaarheid en verkeersafvoer in Etten-Leur. Inmiddels zijn randwegen en de spoortunnel opgenomen in de beleidskaders voor de komende jaren. Daar zullen we nu op door moeten pakken.

Wij willen daarom inzetten op alternatieven voor de arbeidsmigrant. Huisvesten bij het bedrijf of een meer grootschalige mogelijkheid op een daarvoor geschikte plek.

Drempels (letterlijk en figuurlijk) zullen zoveel mogelijk weggenomen moeten worden als dit het openbaar vervoer in de weg zit.

Sport en beweging in het algemeen is zeer belangrijk voor onze inwoners. Wij vinden het dan ook ontzettend belangrijk dat wij de mogelijkheden faciliteren.

Als er op plekken behoefte is aan een wijkgebouw maar er is geen faciliteit dan gaan we kijken wat de mogelijkheden zijn. Ook willen we de wijkgebouwen een meer prominente rol geven in de wijk, waarbij de wijkmanager bepaalde verantwoordelijkheden krijgt.

We willen faciliteren in een plek waar een dierenparkje op Etten-Leur Noord terug komt.

Wij willen extra geld vrij maken om de verkeersonveiligheid aan te pakken.

Wij zien graag een flexibele inzet van de BOA's als het gaat om tijdstippen. Als er bodycams nodig zijn voor de BOA's moeten we daar voor open staan.

Verkeersborden onder de loep. Wij zouden graag zien dat er kritisch gekeken wordt welke verkeersborden verwijderd of vervangen kunnen worden.

De VVD wil een zero tolerance beleid en sterkere handhaving, eventueel met cameratoezicht. Daarnaast willen ze dat er met ondernemers waar veel zwerfafval ontstaat in gesprek gegaan wordt en dat zij een (mede)verantwoordelijkheid krijgen voor hun eigen omgeving.

• Meer geld voor aanpak onveilige verkeerssituaties rondom wegen en het spoor.

- Zo snel mogelijk een Noordelijke rondweg.**
- Zo snel mogelijk een Oostelijke rondweg met tunnel.**
- Zwaar verkeer, niet zijnde bestemmingsverkeer, weren uit bebouwde kom.**
- Houd openbaar vervoer bereikbaar en gebruik daar ook buurtbus en deeltaxi voor.**

- Breid het netwerk van de buurtbus uit voor grotere bereikbaarheid en investeer daarin.
 - Maak de Markt vanaf de Dreef tot aan de Moeierboom autoluw/autovrij.
 - Bewaak onze waterhuishouding en handel proactief
-
- Behoud cultuurhistorische bebouwing waar mogelijk.
 - Behoud onze cultuurhistorische bebouwing en sloop niet te snel oude gebouwen.
 - Hoge Haansberg optimaal benutten, 1200 tot 1800 woningen.
 - Lage Vaartkant GEEN nieuwe woonwijk met 1100 woningen, maximaal 75 tot 100.
 - Geen hoogbouw (meer dan 4 verdiepingen) in Etten-Leur, alleen in het centrum.
 - Kijk naast de realisatie van appartementen (al of niet bestemd voor senioren) ook eens naar de bouw van meer patiowoningen en zorg dat ze betaalbaar blijven.
 - Bouw ook voor starters en senioren (levensloopbestendig) en geef deze groepen prioriteit.
 - Haal de arbeidsmigranten uit de wijken.
 - Geen industrie ten zuiden van de A58.
 - Pak de onkruidbestrijding en het onderhoud van het openbaar gebied aan en breng dit terug op de oude normen.
 - Onderzoek de mogelijkheid om een anti-speculatiebeding op woningen in Etten-Leur toe te passen
-
- Pak alle criminaliteit hard aan met doelgerichte acties.
 - Stimuleer buurtpreventie en verzorg de middelen om dit adequaat in te richten.
 - Bekijk de rol van de BOA's, breid hun taken waar mogelijk uit, en neem maatregelen als capaciteit tekortschiet.
 - Zorg dat Veiligheid een onderwerp wordt waar minimaal één keer jaar in de gemeenteraad over gesproken wordt aan de hand van een up-to-date Veiligheidsmonitor
 - Pas, daar de situatie daarom vraagt, cameratoezicht toe.

CDA vindt dat in de nieuwe omgevingsvisie voor Etten-Leur voldoende ruimte moet zijn voor woningbouw op twee uitleglokaties, te weten Hoge Haansberg en Lage Vaartkant.

CDA is van mening dat in deze omgevingsvisie ook een oplossing moet worden geboden voor de huidige verkeersproblematiek in de wijken.

CDA is voorstander van de aanleg van twee rondwegen: een noordelijke rondweg tussen Kattestraat en Rijdsdijk en een oostelijke rondweg met ondertunneling tussen Trivium en Attelaken.

CDA vindt dat Etten-Leur de mogelijkheid moet onderzoeken voor een extra woningbouwopgave (3800 woningen in 2040 te realiseren). Voorwaarde is wel dat alle gevolgen van een extra groei van de gemeente onder ogen moet worden gezien. Groei van de gemeente moet duurzaam zijn en geen inbreuk geven op de gezondheid en veiligheid van haar inwoners.

CDA vindt dat bij de grotere bouwopgave op de eerste plaats gekeken moet worden naar de vraag en behoefte van de eigen inwoners.

CDA vindt dat er extra aandacht moet komen voor starters uit onze gemeente.

CDA is van mening dat er extra financiële steun moet komen voor starters, bijvoorbeeld door speciale startersleningen.

CDA is van mening dat bij nieuwe wijken, bestaande wijken daar niet de last en de hinder van mogen ondervinden.

CDA vindt dat de toekomstvisie "Etten-Leur" doet het gewoon", vastgesteld 20 maart 2012 en die loopt tot 2030, in samenspraak met de inwoner aanpassing behoeft.

CDA vindt dat op basis hiervan tijdig nieuwe ontwikkelingen voor wonen en werken moeten worden opgestart.

CDA vindt dat Etten-Leur de ingeslagen weg van een gemeente met veel ambitie en kwalitatief goede duurzame woonwijken en bedrijfsterreinen dient te vervolgen. Alleen hierdoor blijven wij aantrekkelijk als woon- en werkgemeente.

CDA wil bij de verdere uitwerking daarvan voor kwaliteit, maatwerk en samenspraak met de bevolking gaan via nota inwonerparticipatie/overheidsparticipatie.

CDA is terughoudend bij het realiseren van grote agrarische bedrijven, met als uitgangspunt dat de grootte van bedrijven afgestemd moet zijn op de economische bedrijfsvoering. Voor het CDA zijn familiebedrijven uitgangspunt.

CDA wil dat de bestaande samenspraak met de diverse organisaties voor het buitengebied onverkort wordt doorgezet. Naast de agrarische belangen spelen belangen van natuur en milieu een rol, waarbij een zorgvuldige afweging van alle belangen moet plaatsvinden.

CDA wil zich inzetten voor een leefbaar en vitaal platteland. Ook de agrarische sector is in de afgelopen jaren sterk veranderd en er is behoefte aan verbreding van de plattelandseconomie.

CDA wil terughoudendheid in het teruggeven van landbouwgrond aan de natuur, maar meer kiezen voor een actieve rol van agrariërs in landschaps- en natuuronderhoud.

CDA is er voorstander van, dat de gemeente duurzame initiatieven in de agrarische bedrijfsvoering ondersteunt. CDA wil het landschapsbeheer verder stimuleren. Landbouwverbreding moet gestimuleerd worden in de breedste zin van het woord en vanzelfsprekend hoort daarbij, dat de ondernemers in het bestemmingsplan de mogelijkheid moeten hebben voor innovatieve toepassingen.

CDA wil in het kader van de herstructurering van landelijke gebieden verruiming van de bestemmingsmogelijkheden voor vrijkomende agrarische gebouwen, mits de bestemming en de activiteiten duurzaam zijn en passen bij het karakter van de omgeving. De nieuwe activiteiten mogen geen belemmering vormen voor bestaande agrarische bedrijven.

CDA vindt dat een agrariër niet alleen voedsel produceert, maar ook een bijzonder gewaardeerd landschap. Dit kan de agrariër door levering van groene diensten, zoals natuur-, water- en landschapsbeheer en het vergroten van de toegankelijkheid van gronden voor recreatie.

CDA is voorstander van een flexibelere regeling voor landschappelijke inpassing van glastuinbouw binnen goede grenzen en afspraken, m.n. over minimalisering van de lichthinder

CDA vindt dat herbestemming van kantoren en bedrijven mogelijk moet zijn om langdurige leegstand tegen te gaan. Nieuwe ontwikkelingen gebaseerd op de marktvraag waarbij vaststaat dat dit geen leegstand tot gevolg heeft moeten worden gestimuleerd.

CDA vindt dat de gemeente Etten-Leur zich op korte termijn in moet spannen om in de toekomst extra woningen te bouwen om tegemoet te komen aan de overspannen woningmarkt. Zeker ouderen en jongeren uit onze gemeente moeten de kans krijgen om in Etten-Leur te (blijven) wonen.

CDA vindt dat woningbouw moet gebeuren in het belang van een goede volkshuisvesting en niet voor het verwerven van extra inkomsten

CDA wil dat niet bij voorbaat de woningverdeling vaststaat maar dat de vraag en de woningvisie leidend zijn.

CDA vindt dat er meerdere bouwlocaties moeten komen met meer keuzes qua woningtypen.

CDA vindt dat bij nieuwe ontwikkelingen rekening wordt gehouden met de gezondheidsnormen van de WHO waarbij met name gedacht moet worden aan geluid- en luchtverontreiniging

CDA vindt dat voor bestaande woongebieden de normen van de WHO zoveel mogelijk moeten worden gevolgd.

CDA vindt dat ouderen zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving en woning moeten kunnen verblijven. Regelingen voor aanpassingen aan de woning moeten blijven maar wel helder zijn en aansluiten bij de wensen van de ouderen.

CDA vindt dat er alles aan gedaan moet worden om het wonen in de oudere wijken ook voor jongeren aantrekkelijk te maken. Dit kan door te zorgen voor voldoende speelmogelijkheden, parkeerplaatsen en groenvoorzieningen. Initiatieven zoals verbeteren achterpaden, verlichting en

opknappen tuinen moeten in overleg met de bewoners worden opgezet. Slopen van oude gedateerde woningen en terugbouwen van nieuwe woningen kan ook tot oplossingen leiden. CDA vindt dat er groen van voldoende oppervlak moet overblijven in de bestaande wijken vooral uit het oogpunt van veiligheid en gezondheid.

CDA vindt dat als er appartementen worden ontwikkeld deze in hoogte en schaal moeten passen in de omgeving.

CDA vindt dat er geen extra eisen gesteld mogen worden boven het geldende bouwbesluit en dat de geldende duurzaamheid eisen in acht moeten worden genomen.

CDA wil ALWEL en eventuele andere woningcorporaties, die in onze gemeente actief kunnen worden, blijven aanspreken op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid om te investeren in sociale woningbouw.

CDA vindt dat ALWEL en andere marktpartijen betrokken moet worden bij het opstellen van de woonvisie

CDA vindt dat de gemeente moet optreden tegen het kraken van leegstaande woningen, appartementen en bedrijfspanden Daar staat tegenover dat eigendom ook verplichtingen schept als het gaat om beheer, onderhoud en veiligheid.

CDA vindt dat de gemeente op grond van wet- en regelgeving actief moet optreden tegen illegale verhuur en onveiligheid.

CDA vindt dat bewoners meer keuzevrijheid en inspraak willen ten aanzien van hun directe leefomgeving.

CDA wil dat het welstandsbeleid gebaat is bij helderheid over de welstandscriteria en mag niet leiden tot betutteling.

CDA blijft voorstander van het verruimen van de mogelijkheden om in de achtertuin vergunningsvrij te bouwen.

CDA wil dat er voldoende aandacht is voor de huisvesting van arbeidsmigranten die in onze gemeente werken.

CDA vindt dat onderhoud van het openbaar gebied minimaal hetzelfde moet zijn als tot op heden gebruikelijk. Een verloederde buurt kan een gevoel van onveiligheid oproepen

CDA wil bereiken dat de inrichting, het materiaal- en kleurgebruik voor wegen, fietspaden en voetpaden voor de gebruiker gelijk een idee geven op wat voor weg men zich bevindt. Duidelijk zichtbare verschillen dus in 50 km en 30 km wegen voor alle gebruikers. Verkeer remmende maatregelen moeten logische keuzes zijn.

CDA is ten behoeve van de veiligheid, waar mogelijk, voorstander van gescheiden gebruik van wegen en paden.

CDA vindt dat fietspaden en trottoirs goed onderhouden dienen te worden, vooral rondom voorzieningen voor ouderen en gehandicapten moet hier extra aandacht aan geschonken worden.

CDA vindt dat er extra aandacht voor veiligheid moet zijn rondom scholen.

CDA vindt dat de wijkagenten en boa's beter zichtbaar moeten zijn voor de inwoner.

Het CDA vindt dat de gemeente overlast moet bestrijden en tegengaan. Geweld mag onder geen enkele voorwaarde worden geaccepteerd. Het beleid moet erop gericht zijn criminaliteit en overlast niet alleen tegen te gaan, maar liever nog te voorkomen.

CDA is voorstander, naast meer regulier toezicht, van het gebruik van (beperkt) cameratoezicht, indien dit aantoonbaar noodzakelijk is om bepaalde openbare gebieden veiliger te maken.

CDA vindt dat waar nodig cameratoezicht gepaard kan gaan met maatregelen op grond van de "Wet Preventief Fouilleren" door het aanwijzen van gebieden, waar inwoners preventief kunnen worden gecontroleerd op wapens en andere verboden zaken, al onderkent het CDA dat inwoners daarvan last kunnen hebben.

CDA vindt dat er hard moet worden opgetreden tegen het in bezit hebben en dragen op straat van verboden wapens en messen.

CDA is tegen vestiging van coffeeshops waarin drugs worden verhandeld.

CDA vindt dat de verkoop van (soft)drugs hard moet worden aangepakt. Hierbij hoort ook de bestrijding van illegale hennepcultuur. Shops die overlast veroorzaken, moeten onmiddellijk worden gesloten en bij herhaalde overlast moet de vergunning definitief worden ingetrokken. CDA vindt dat overlast door gebruik van en handel in drugs niet acceptabel is. CDA vindt dat meer toezicht en het beter zichtbaar zijn van de wijkagent en boa's deze overlast zou kunnen voorkomen.

CDA vindt dat risicovolle bedrijven niet in woongebieden thuishoren. Adequate brand- en milieuvergunningen voor bedrijven en het toezicht daarop zijn belangrijk. Ook dienen voor de bedrijven, die daarvoor in aanmerking komen, rampenplannen klaar te liggen.

CDA vindt dat het vervoer van gevaarlijke stoffen per trein door onze gemeente voortdurend aandacht verdient.

CDA vindt dat de veiligheid op de wegen in Etten-Leur een hoge prioriteit moet hebben, minder met onnodige verkeersdrempels maar desnoods met camera's of andere digitale aanduidingen.

CDA vindt dat kritisch moet worden gekeken naar het aantal verkeersborden.

CDA is van mening dat misdaad niet op houdt bij gemeentegrenzen. Overleg met de veiligheidsregio is noodzaak.

CDA wil een hoge prioriteit voor de bestrijding van de ondermijning van de rechtstaat.

De infrastructuur van Etten-Leur kan en moet beter. Er wordt meer ingezet op openbaar vervoer en versterking van de fietsinfrastructuur.

We richten de openbare ruimte zo in dat de fiets pakken of wandelen aantrekkelijker wordt. Fietsers krijgen in de beleidsplannen voorrang. 'Op voeten en fietsen naar school' moet het motto zijn.

In de herziening van de Markt willen we de kop van de Markt, in elk geval rond de Moeierboom, autovrij maken.

De verkeersafwikkeling wordt verbeterd. Nog steeds bestaande gevaarlijke situaties worden als eerste aangepakt. De aanrijroutes en -tijden van de hulpdiensten hebben daarbij altijd prioriteit. We verbeteren de afstemming van de verkeerslichten voor fietsers en wandelaars.

Het Wijkbusproject wordt voortgezet en in overleg met gebruikers worden de routes up-to-date gehouden en indien noodzakelijk aangepast aan nieuwe eisen en omstandigheden.

Om de bebouwde kern van de gemeente te ontlasten, met name in Etten-Leur Noord, moet er een rondweg komen. Hierbij wordt de schade aan de natuur en het buitengebied zoveel als mogelijk beperkt.

We vinden het belangrijk dat er voldoende veilige vrachtwagenparkeerplaatsen zijn, met voldoende faciliteiten, die geen overlast veroorzaken voor de directe omgeving.

Om vrachtverkeer te verminderen binnen de bebouwde kom van de gemeente, onderzoeken we de mogelijkheid van logistieke hubs aan de rand van de gemeente. Hier kunnen grote vrachtwagens die toeleveren aan winkels en supermarkten hun goederen overladen in kleinere, minder belastende wagens. Deze hubs kunnen ook gebruikt worden als pick-uppoints voor pakketdiensten, zodat we ook het aantal bestelbusjes in de wijken verminderen.

We zorgen dat in samenwerking met de Volkstuindersvereniging Etten-Leur de volkstuinen worden gesteund en waar nodig worden verbeterd. Initiatieven van bewoners op het gebied van buurtmoestuinen en kleinschalige stadslandbouw worden gestimuleerd.

De aanleg van zogenaamde ‘ommetjes door het buitengebied’ wordt gestimuleerd, in samenwerking met de landeigenaar en/of gebruiker.

Als uitgangspunt bij grote nieuwe projecten geldt de regel: minimaal 40% sociale- en 40% middeldure huurwoningen. We streven ernaar dat deze verdeling in het totale huurbestand wordt bereikt.

Op nieuwbouwlocaties en bij herstructurering heeft gemengd bouwen de voorkeur. Er wordt gebouwd voor verschillende bevolkings- en inkomensgroepen, met een goede mix van sociale woningbouw en duurdere woningen.

Wij willen ruimte binnen het gemeentelijk beleid voor verschillende woonvormen zoals Tiny houses, Knarrenhof, en de mogelijkheid om hoger dan 4 woonlagen te bouwen, zodat de binnenstedelijke ruimte optimaal ingezet wordt.

Levensloopbestendige woningen (koop of huur) vormen de basis voor een toekomst waarin men lang in de vertrouwde omgeving kan blijven wonen. Het aanbod van seniorenwoningen wordt uitgebreid.

De gemeente zorgt samen met de woningcorporatie(s) voor de realisatie van vernieuwende woonconcepten voor bijzondere doelgroepen (bijvoorbeeld verstandelijk gehandicapten of mensen met psychiatrische problematiek).

We willen kunnen beschikken over een vast bestand aan tijdelijke woningen en woonvormen voor spoedzoekers, als bijvoorbeeld statushouders en studenten. Leegstaande kantoor- of andere bedrijfsgebouwen kunnen daarvoor geschikt gemaakt worden.

De woningmarkt wordt beschermd tegen opkopers en beleggers door het invoeren van een anti-speculatiebeding.

De gemeente gaat zelf de rol van ontwikkelaar van sociale koopwoningen op zich nemen, koopt grond aan en laat in opdracht bouwen. Op deze manier kan goedkoper worden gebouwd.

Buitenstedelijk gaan we eerst de nieuwe wijk Hoge Haansberg ontwikkelen. We vinden het belangrijk dat de inbreng van inwoners meegenomen wordt bij grootschalige woningbouwontwikkelingen. Wij zijn geen voorstander van grootschalige woningbouwontwikkelingen aan de Lage Vaartkant.

Om het karakter van Etten-Leur te behouden worden monumentale gebouwen en monumentaal groen goed beschermd. De lijst ‘Beschermd Bomen’ wordt samen met inwoners en natuurorganisaties geactualiseerd.

Vrijvallende of open locaties worden snel voorzien van een goede bestemming. Bij voorkeur door tijdelijke inrichting met groen, ingezaaid met veldbloemen ten behoeve van de bijenstand en als vrije en veilige speelgelegenheid voor kinderen.

De bebouwing op of rondom de boerenerven wordt steeds intensiever. Dit maakt het noodzakelijk deze gebouwen zorgvuldig in te passen. Dit kan bijvoorbeeld door een goede beplanting, die

aansluit op de omgeving en de bedrijfsvoering niet hindert. Het landelijk inpassen van kassen, stallen, teelt-ondersteunende voorzieningen en dergelijke wordt beter geregeld dan nu het geval is. Als opvang van hulpbehoevende familieleden op het eigen bouwblok gewenst is, dan maakt de gemeente het plaatsen van een tijdelijke woonunit mogelijk.

In Etten-Leur is geen ruimte voor nieuwe of uitbreiding van de huidige bedrijven met intensieve veeteelt. De volksgezondheid en het dierenwelzijn staan voor ons voorop. De land- en tuinbouw krijgt voldoende mogelijkheden om zich duurzaam te ontwikkelen.

Voor de glastuinbouw houden wij vast aan de uitgangspunten van de huidige beleidsnota. Wij blijven voorstander van verdere clustering, ook in regionaal verband. Daar waar zich mogelijkheden voordoen tot het beëindigen van glastuinbouw, buiten de daarvoor aangewezen clustergebieden, zijn wij bereid de bestemming daarop aan te passen

We zetten waar mogelijk in op voorkomen van het gebruik van alcohol en softdrugs onder jongeren.

Het is belangrijk bij behandeling niet alleen naar de verslaving te kijken. Een verslaafde zal zelf meestal geen hulp vragen. Dat doet de omgeving vaak wel. Wij willen dat de gemeente eerder signalen van verslaving oppakt en actie onderneemt.

De coffeeshop blijft open en mag geen overlast voor de omgeving veroorzaken. Overleg tussen handhavers, leiding van de coffeeshop en bewoners leidt tot een leefbare en veilige situatie voor buurtbewoners en klanten.

Buurtpreventie wordt voortgezet en gestimuleerd.

Er komt meer inzet van Boa's. Zij treden zowel preventief als handhavend op. De Boa's gaan actiever contact zoeken met de bewoners en bezoekers. Zij zijn ook 's avonds en zo nodig in het weekend inzetbaar.

We zijn voorstander van centraal georganiseerd vuurwerk. De gemeente beperkt de schadelijke effecten en overlast van vuurwerk, bijvoorbeeld door vuurwerkvrije zones aan te wijzen.

Criminelen maken gebruik van diensten van de bovenwereld en beïnvloeden zo onze democratie en samenleving. Hierdoor raken normen vervaagd en neemt het gevoel van veiligheid en leefbaarheid af. Het is dus belangrijk alert te blijven op elke (nieuwe) vorm van ondermijning en goed te overleggen over voorkomen en aanpak ervan.

- Toestaan dat er meer mogelijk wordt in het buitengebied, een kinderspeelparadijs is hier een voorbeeld van.
- Het buitengebied verstedelijkt door de bouw van steeds meer woningen. We willen een open en leefbaar buitengebied.
- De agrarische belangen zijn belangrijk om het buitengebied leefbaar te houden, wij koesteren deze bedrijven.
- Een koe in de wei is ook natuur.
- De aanleg van nieuwe nepnatuur wordt tegengegaan.

- Parkeren wordt gratis in Etten-Leur. Dit bespaart op kosten van controle, handhaving en betaalapparatuur. Hierdoor ontstaat een economische impuls voor de lokale ondernemers.

- De infrastructuur wordt ingericht om verkeersdoorstroming en -ontsluiting te bevorderen.
 - Er dient een besluit te worden genomen om een rondweg en/of spoortunnel aan te leggen om de verkeersdruk op de ontsluitingswegen tegen te gaan.
 - Verbetering van de toegankelijkheid en veiligheid voor voetgangers, in het bijzonder ook voor mensen die slecht ter been zijn, scootmobielen, rollators en rolstoelen.
 - Bij het station komt weer een bewaakte fietsenstalling.
 - Drempels worden weggehaald, zeker op de wegen waar de wijkbus rijdt.
-
- Arbeidsmigranten worden gehuisvest waar ze werken, dus ook op de bedrijventerreinen.
 - Arbeidsmigranten stromen uit de woonwijken, naar huisvesting bij de werkgever, waardoor zo'n 80 goedkope woningen in Etten-Leurse woonwijken beschikbaar komen.
 - Huisvestingsbeleid is er enkel op gericht de eigen inwoners van een passende woning te voorzien en wachttijden te verlagen.
 - Nieuwbouw is altijd vraaggestuurd met focus op starters, senioren en éénpersoonshuishoudens.
 - Voldoende aandacht voor betaalbare woningen voor lage en middeninkomens.
 - De gemeente financiert zelf geen startersleningen, maar staat hiervoor financieel garant.
 - Seniorenwoningen, zoals een Knarrenhof, worden met voldoende voorzieningen in en om het huis gebouwd om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen.
 - De gemeente maakt optimaal gebruik van de zelfbewoningsplicht, een anti-speculatiebeding en opkoopbescherming zodat onze eigen inwoners meer kans maken op de woningmarkt.
 - De gemeente zet de eigen grondposities in voor woningbouw.
-
- Respect voor historie en panden die van cultuurhistorisch en beeldbepalend belang zijn.
 - De gemeente gaat samen met de inwoners aan de slag met de herinrichting van de openbare ruimte.
 - De welstandcommissie is overbodig en kan worden afgeschaft.
 - De gemeente kiest bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van het openbaar gebied zoveel mogelijk voor bewezen onderhoudsarme technieken die gericht zijn op de lange termijn.
 - Er worden geen nieuwe windmolens binnen de gemeentegrenzen geplaatst, omdat daarmee het natuurlijk karakter van het landschap en horizon wordt aangetast.
 - Eigenaren van leegstaande gebouwen of braakliggend terrein worden handvatten geboden om herbestemming te vinden en te ontwikkelen.
 - Hoogbouw is toegestaan, mits het inpasbaar is in de omgeving (o.a. infrastructuur).
 - Het buitengebied krijgt evenveel aandacht wat betreft leefbaarheid en ontwikkelingsmogelijkheden.
 - Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in buitengebied mogen geen belemmeringen vormen voor bestaande agrarische bedrijven.
 - Minder regeldruk in het buitengebied, meer mogelijkheden voor vrijkomende agrarische gebouwen.
 - Natuurbeleid is alleen gericht op beheer en behoud van echte natuur.
 - Geen aanleg van kunstmatige natuurprojecten zoals ecologische verbindingzones.
 - Agrarische ondernemers worden betrokken bij het onderhoud van echte natuur.
 - Onrendabele agrarische gronden in eigendom van de gemeente worden proactief verkocht.

- Er komt een wethouder met de portefeuille veiligheidszaken die zich actief met veiligheid gaat bezighouden, naast de wettelijke veiligheidstaken die aan de burgemeester toebehoren.
- Er wordt geïnvesteerd in goede straatverlichting.
- Uitbreiding van het gebruik van wijkregisseurs die lokaal bekend zijn in een wijk.
- Preventief fouilleren wordt vaker (tijdelijk) ingezet.
- Permanent cameratoezicht wordt mogelijk in gebieden met een verhoogd risico voor verstoring van de openbare orde.
- De burgemeester gaat in overleg om meer politie / wijkagenten op straat te krijgen.
- Verkeersveiligheid heeft prioriteit voor alle verkeersdeelnemers.
- Onveilige verkeerssituaties worden opgelost.
- Indien er binnen Etten-Leur niet voldoende capaciteit voor handhaving beschikbaar is wordt naar regionale samenwerking gezocht om handhaving capaciteit te delen.
- Handhaving richt zich tot het aanpakken van echte overlast. Bij overtredingen die weinig tot geen overlast veroorzaken wordt preventief gehandeld.
- De gemeente ondersteunt buurtpreventie.

- de woningprijzen laag houden.

- geen beleggers in nieuwbouwwoningen.

- voorwaarden stellen aan huurverhoging.

- ruimte voor nieuwe ideeën. D66 is vóór tiny houses en tijdelijke woningbouw om de achterstanden in woningbouw in te halen en crisisopvang mogelijk te maken.

- passende hoogbouw.

- energiezuinig bouwen.

- ruimte voor nieuwe woonvormen. D66 staat open voor nieuwe manieren van wonen voor senioren (zoals Knarrenhoven) en jongeren. En voor gezamenlijke woonvormen waar mensen samen zorgen voor alles wat zij nodig hebben (zelfvoorziening).

- snel uitgebreidere opvang voor tijdelijke buitenlandse werknemers.

- Gezamenlijk doorgaand verkeer via de juiste weg te leiden:

- met goed onderhouden fiets- en voetpaden in en tussen de wijken. Waar voetgangers en fietsers voorrang krijgen op de belangrijke oversteken.

- met de aanleg van een snelfietspadennetwerk. Want dat maakt het gemakkelijker om de fiets te nemen in plaats van de auto. En het moedigt fietsen in de vrije tijd aan. Dit netwerk leggen we samen met onze buurgemeenten en de provincie aan.

- met goede en veilige wandel- en fietsroutes binnen Etten-Leur. Voorzien van duidelijke borden en met voldoende bankjes om even te rusten. En met laadpunten voor elektrische fietsen en fietsenstallingen op centrale plekken zoals sportparken en winkels.

- met ruimte voor energiezuinige mobiliteit. Want energiezuinig rijden is de toekomst. En daarvoor is een goed netwerk van oplaadpunten voor elektrische auto's, scooters en fietsen nodig.

- met volop ruimte voor vernieuwende ideeën.

We moeten de komende jaren voldoende betaalbare levensloopbestendige huizen en nultredenwoningen bouwen.

Ook steunen wij de ouderen die graag in hun woning willen blijven wonen met goede en tijdige informatie. Zodat steeds duidelijk is welke aanpassingen in hun woning mogelijk zijn, bijvoorbeeld wanneer ze slecht ter been worden. Maar ook om ervoor te zorgen dat de verduurzaming van hun woning voor hen te doen is

D66 wil graag dat de landbouw en de veeteelt vernieuwen zodat de keuzes die boeren maken, beter zijn voor het milieu. Wij geven hen de ruimte om circulair en duurzaam hun bedrijf te leiden. Samen ontwikkelen we een innovatief en duurzaam beleid. We steunen goede initiatieven en helpen familiebedrijven zich te ontwikkelen. Want we willen een gevarieerd buitengebied waar de natuur en de agrarische ondernemer elkaar versterken.

Goede plannen zijn nodig voor de boerenbedrijven die vrijkomen. We zien kansen voor minicampings, B&B's en andere kleine recreatieve bestemmingen.

Het spoor:

We willen dat het spoor veilig blijft. Want het goederenvervoer door de kernen van onze gemeente neemt toe en zorgt voor meer overlast. En ook is er meer vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor en daarmee zijn er meer onveilige situaties.

Mobiliteit.

Dat betekent duurzaam openbaar vervoer binnen en tussen de gemeenten in onze regio. Fietsen naar het werk en fietsen in de vrije tijd aanmoedigen. De aanleg van snelfietspaden tussen de gemeenten in West-Brabant. En zo weinig mogelijk doorgaand verkeer in de woonkernen.

Wonen.

Toekomstgerichte woningen voor jong en oud in de betaalbare (sociale) sector en de middendure sector zijn nodig in iedere gemeente. Plannen en voorstellen stemmen we met elkaar af.

- goed gedrag aanmoedigen en belonen;
- goede handhaving (controle);
- het illegaal bijplaatsen van afval, afschrikken;
- jongeren die onder bureau Halt vallen, zwerfafval laten opruimen;
- heldere informatie over welk afval gratis aan te leveren is op de milieustraat

Snelverkeer en langzaam verkeer willen we zoveel mogelijk scheiden. Onveilige situaties in het verkeer zijn niet alleen bekend, we lossen ze ook zo snel mogelijk op.

- goede en slimme verlichting op straat, zoals lantaarnpalen die gaan branden wanneer iemand voorbijkomt;
- lage beplanting;
- goed zichtbare BOA's en wijkagenten;
- een goede afhandeling van meldingen over overlast of onveilige situaties;
- preventie van overlast door jongeren. Want dat is beter dan achteraf ingrijpen. We willen dit bereiken door samen te werken met jeugd- en jongerenwerkers;
- camera's op onveilige plekken of plaatsen waar vaak overlast is, op voorwaarde dat ieders privacy beschermd wordt.

D66 is en blijft voor legalisering van softdrugs samen met een goed preventiebeleid. Harddrugs willen we hard aanpakken. Net als overlast door lachgas. Goede voorlichting over drugs op school aan leerlingen, ouders en leraren vinden wij belangrijk en passend bij een goed preventiebeleid.

D66 is nog steeds vóór verkoop van de Van Goghkerk aan de Brabantse Van Gogh stichting. Zij zien de waarde van de geschiedenis van Vincent van Gogh en van het kerkgebouw. Daarom zijn wij ervan overtuigd dat zij een goede beheerder zijn.

Er zijn nog meer monumenten van de gemeente die we vroeg of laat willen verkopen. Dit doen we alleen als de geschiedenis van deze gebouwen en de waarden bewaard blijven. En ook als de sfeer van het gebouw niet verandert. De invulling van de monumenten bepalen we samen.

Een geleiderail (ribbeltegels – of rail) voor blinden vanuit het centrum tot aan het station.

Landelijk karakter behouden. Waarom: Anders is het geen buitengebied meer en wordt het groen in de gemeente langzaam steeds meer stedelijk gebied.

Geen intensieve veehouderij en megastallen.

Stimuleren van duurzame landbouw, die dier – en milieuvriendelijk van opzet is.

Picknicktafels in het buitengebied zetten

Buitenschoolse opvang Kwalitatief goed en betaalbaar.

Uitbreiding routes met name in het buitengebied en Etten-Leur West

Meer sociale controle vanuit de inwoners in samenwerking met politie en wijkvereniging.

Hoofd- en ontsluitingswegen moeten voorzien worden van geluidsarm asfalt.

Zorgen voor voldoende gemeenschappelijke ruimtes binnen nieuwbouwcomplexen

Behouden kenmerkend en sfeerbepalend voorgebouw van Het Hooghuys (en achterliggend kunstwerk).

Niet volbouwen, geen hoogbouw, veel groen.

Behouden van het GGZ museum over GGZ.

Afschaffen van hondenbelasting.

Meer afvalbakken bij / rond / om hondenuitlaatterreinen.

Meer bankjes bij de hondenuitlaatterreinen.

Hulpdiensten Wij pleiten voor meer ongelijkvloerse kruisingen met het spoor.

Inbreng voor het buitengebied meenemen om cultuurlandschap te bewaren en te vergroten (o.a. houtsingels, bosjes, kikkerpoelen)

Inbreng van de jeugd meenemen van het maken van plannen.

Inbreng van de seniorenraad meenemen van het maken van plannen.

Inbreng van de sportraad meenemen van het maken van plannen.

Meer buitenspeelgelegenheden creëren met eventueel waterspeelpartijen (bijvoorbeeld klimbos).

Leegstand met betrekking tot gebouwen (huizen, winkels, bedrijven) voorkomen waar mogelijk.

Lichtoverlast In het buitengebied terugbrengen daar waar mogelijk.

In de bebouwde kom 30 km per uur als het noodzakelijk is voor de verkeersveiligheid

Optimaal onderhouden van openbaar gebied (onder andere verlichting, voetpaden, bestrating, fietspaden, opruimen maaisel / slootvuil.

Brandgangen / stoepen rondom zowel koop- als huurwoningen beter bijhouden

Een aantrekkelijke groene omgeving met onder andere meer bloeiende bomen en planten / bollen.

Partijen blind in laten schrijven voor pachtgronden.

Extra parkeerplaatsen voor mantelzorgers van minder validen die voldoende groot zijn om goed in – en uitstappen mogelijk te maken in verband met rolstoelgebruik.

Gratis bovengronds parkeren in heel Etten-Leur.

Uitbreiden Oderkerkpark tot groot stadspark, verbeteren Brabantpark, nieuw park Hoeveneseweg en nieuw park Etten-Leur Noord.

Bij nieuwe bouwprojecten op voorhand beter kijken naar ondergronds parkeren.

Uitbreiding blauwe zones heeft de voorkeur boven betaald parkeren.

Ook bij digitaal parkeren moet het mogelijk blijven voor bezoekers om met een papieren kaart te betalen

Gratis bovengronds parkeren onderzoeken

Rondweg rondom Etten-Leur Noord en ongelijkvloers met spoor.

Stationsplein: Mooie en leefbare uitstraling geven, met speciale aandacht voor minder validen

Verkeer Terugdringen overbodig en overmatig gebruik van verkeersborden.

Verkeersborden op duidelijk zichtbare plaatsen (bijvoorbeeld niet achter bomen / struiken).

Vrachtwagens die geen bestemmingsverkeer zijn werven uit de bebouwde kom

Flexibel omgaan met nieuwe invullingen van vrijkomende agrarische bebouwingen (stimuleren alternatieve bedrijvigheid voor een aantrekkelijk buitengebied, geen gedwongen sloop).

Wij pleiten voor meer waterspeelpartijen.

Wegen

Geen verkeersremmende maatregelen op ontsluitingswegen.

Optimaal onderhoud van alle wegen.

Wij pleiten eerder voor weg-as verleggende maatregelen.

Zorgen voor verkeersveilige situaties in het buitengebied voor alle deelnemers.

Wet – en regelgeving met betrekking tot bouw en verbouw van woningen strak handhaven.

Wijkbus: Uitbreiding routes met name in het buitengebied en Etten-Leur West.

Wijkgebouwen: Zoveel mogelijk aparte wijkgebouwen voor wijkverenigingen en wijkgebouwen blijven behouden daar waar brede scholen toch te klein zijn of geen ruimtes kunnen bieden.

Meer geld voor onderhoud naar wijkgebouwen. Wijkgebouwen maken de drempel lager voor inwoners om binnen te lopen en bieden wijkverenigingen meer ruimte en flexibiliteit om hun activiteiten te organiseren. Een goed onderhoud hiervan is belangrijk.

Woningbouw

Zo milieubewust en duurzaam mogelijk bouwen.

Betere mix bij nieuwbouwcomplexen tussen senioren en jongeren.

Nieuwbouw moet mogelijk zijn in het buitengebied

Geen nieuwe woonwijk aan de Lage Vaartkant

Grootte nieuwe woonwijk Hoge Haansberg goed onderzoeken

De gemeente kan zelf de regie houden bij woningbouw

Meer goedkope woningen voor gezinnen waarvan 1 of meer gezinsleden een beperking hebben.

Meer levensloopbestendige woningen (hetzij door nieuwbouw, hetzij door aanpassingen).

Goedkope woningen voor Etten-Leurse jongeren die zelfstandig gaan wonen

Alternatieve woonvormen onderzoeken

Inwoners van Etten-Leur voorrang geven op nieuwe woningen in de gemeente
Een zelfbewoningsplicht voor woningen invoeren

Zebrapaden: Goed zichtbaar maken (onder andere borden / verlichting / strepen goed wit / kattenogjes) en combineren met sensoren die aangeven wanneer er iemand wil oversteken.

Meer inzet van BOA's tijdens evenementen en bij probleemsituaties in de wijken.
Boa's uitrusten met een adequate wapenuitrusting en AED's.
Meer boa's aanstellen

Carbid schieten Toestaan

Carbid schieten op 2 afgezonderde plaatsen (zie landelijke regelgeving met betrekking tot dierenverblijven en bebouwing) binnen een bepaalde tijdsduur.

Coffeeshop Toestaan.

Respect bijbrengen voor dieren.

Dierenbeulen zwaarder straffen (aanvullen met taakstraffen), niet alleen met een geldboete maar ook een (tijdelijk) verbod voor het houden van dieren.

Instellen van een dierenpolitie. Strenger aanpakken van het lozen van planten en dieren, die niet thuishoren in onze Nederlandse natuur (onder andere exotische planten uit aquaria of dumpen van schildpadden).

Beschermen van de vele diersoorten binnen de gemeentegrenzen (dieren in het wild, gezelschapsdieren, landbouwdieren).

De milieupolitie zal niet alleen naar overlast moeten kijken, maar ook controleren op dierenwelzijn; zowel bij particulieren als bij vee- en varkenshouderijen.

Geen intensieve veehouderij en megastallen.

Meer wijkagenten

Veiligheidsplan: Regelmatig actualiseren en bespreken met allerlei betrokken partijen (politie, brandweer, welzijnsinstellingen, horeca verenigingen, scholen, ondernemersverenigingen, wijkverenigingen).

4 Economie & werk in Etten-Leur (participatiewet, winkelgebieden)

Wij willen een deel van de markt (tegen de Moeierboom aan) autoluw maken. Het deel in het midden kan dan ook benut worden door de horeca. Ook willen we het mogelijk maken dat onze jeugd zich kan vermaken in ons centrum en dus niet uit hoeft te wijken naar plaatsen zoals Breda.

We geven ruim baan aan digitale en duurzame scale-ups of start-ups. Stellen ruimte beschikbaar voor bedrijven die werkgelegenheid bieden.

Investeren in ons winkelhart en de samenwerking op te zoeken met de ondernemers.

De opbrengst van de toeristenbelasting kan samen met de ondernemers geïnvesteerd worden

Een duidelijke route door het park naar het centrum moet zorgen voor een bruisend park met mogelijkheden voor evenementen. Een levendig park geeft weer mogelijkheden voor de lokale horeca.

Etten-Leur is regelmatig verkozen tot beste weekmarkt en wat ons betreft breiden we dat uit met een avondmarkt.

Horeca in het stadskantoor

Wij willen samen met de ondernemers, die er diversen zijn langs de haven in Etten-Leur Noord, kijken hoe we de havenkom levendiger kunnen maken.

- Ondersteun lokale ondernemers zoveel mogelijk bij het opkrabbelen uit de Corona crisis met raad en daad, ook via zoveel mogelijk lokale aanbestedingen.
- Vul vrijkomend winkelgebied op met woningen.
- Creëer decentrale winkelgebieden buiten de dorpskern voor grote winkels.
- Geef de Markt, Raadhuisplein en Van Bergenplein een winkel-, horeca- en recreatie boost.
- Creëer meerdere, compacte en efficiënte winkelgebieden (zoals Kerkwerve).
- Beperk de overlast door bevoorrading supermarkten (vooral in het weekend) door het vaststellen van (nieuwe) venstertijden en handhaaf daar ook op.
- Richt de bestaande bedrijventerreinen duurzamer in.
- Zoek samenwerking op met ondernemers bij het inrichten en verduurzamen van bedrijventerreinen.
- Zorg dat de grondprijzen minimaal kostendekkend zijn en stel duurzaamheidseisen aan ondernemers bij de uitgifte van nieuwe gronden.

CDA vindt betaald werk de beste vorm van sociale zekerheid. Betaalde arbeid geeft mensen niet alleen een zelfstandig verdiend inkomen: werken biedt ook mogelijkheden tot verdere zelfontplooiing, het opdoen van sociale contacten en geeft mensen het gevoel erbij te horen in de samenleving.

CDA wil mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (statushouders, bijstandsgerechtigden, WVS-ers) tijdelijk inzetten in buurthuizen of andere vrijwilligers organisaties.

CDA wil dat het voor startende ondernemers mogelijk moet zijn om vanuit bijvoorbeeld de woonsituatie te beginnen. Belemmeringen hiervoor in bestemmingsplannen, zoals een tekort aan parkeerplaatsen moeten worden opgelost.

CDA vindt dat prioriteit moet gegeven worden aan herstructurering en revitalisering van bestaande bedrijfsterreinen door een maximale medewerking. Maar beseft ook dat dit niet kan worden afgedwongen bij de huidige eigenaren.

CDA is van mening dat uitbreiding van bedrijventerreinen regionaal moet worden afgestemd. Ongebreidelde groei van bedrijventerreinen, kantoorlocaties en winkelgebieden en de daarmee gepaard gaande concurrentie tussen gemeenten is niet wenselijk. Beschikbaarheid van terreinen zeker voor bestaande ondernemers moet kunnen worden gegarandeerd.

CDA wil dat Etten-Leur voor ondernemers van buiten een aantrekkelijke gemeente blijft, niet alleen voor de huisvesting van bedrijven, maar ook voor het welzijn van het personeel. De gemeente kan bijdragen aan goede randvoorwaarden voor economische ontwikkeling.

CDA vindt de inbreng van ondernemers zeer belangrijk. De gemeente zou meer vraaggericht kunnen gaan werken. Intensief contact met de ondernemersorganisaties, REWIN en de Kamer van Koophandel is daarvoor noodzakelijk.

CDA wil een goed gemeentelijk investeringsklimaat ontwikkelen, onder meer door het realiseren van één bedrijvenloket, zowel fysiek als digitaal.

CDA vindt dat plaatselijke bedrijven een voorkeurspositie hebben bij opdrachten voor het uitvoeren van werkzaamheden voor de gemeente mits ze voldoen aan de criteria bij aanbesteding van werk.

CDA vindt, voor wat bedrijventerreinen betreft, naast goede bereikbaarheid, de trefwoorden 'duurzaam, schoon en veilig' uitgangspunt bij ontwikkeling, beheer en onderhoud.

CDA ondersteunt het concept van parkmanagement voor bedrijventerreinen maar is wel van mening dat de kosten door het bedrijfsleven moet worden opgebracht.

CDA vindt dat distributieplanologisch onderzoek moet uitwijzen of handhaving van het winkelaanbod economisch gezien mogelijk zal zijn, rekening houdend met de groei van het aantal woningen in Etten-Leur en de regiofunctie die de gemeente heeft. Per locatie zal naar oplossingen moeten worden gezocht, met inbegrip van de bereikbaarheid en het parkeren.

CDA wil overbodige wetten en regels, die niet van toepassing zijn in onze gemeente, schrappen. Daarnaast dienen de bestaande regels vereenvoudigd te worden, procedures en termijnen moeten korter.

Voor ons is economie circulaire economie. Een circulaire economie betekent een systeem waarin grondstoffen volledig hergebruikt worden. Uiterlijk in 2050 is de economie in Etten-Leur circulair (landelijk klimaatakkoord).

We willen startende groene ondernemers aan de gemeente binden. Dat doen we door een broedplaats te bieden, waar ze ondersteund worden, van elkaar kunnen leren en kennis kunnen delen.

Nieuwe bedrijven die zich in Etten-Leur vestigen moeten bijdragen aan een duurzame gemeente.

Gemeentelijke aanbestedingen moeten voldoen aan een groen kader, waarin we van ondernemers verwachten dat ze zich inspinnen voor een verbetering van het milieu.

De gemeente stimuleert samenwerking tussen onderwijsinstellingen en bedrijven die actief werken aan een duurzame economie. We sluiten hiervoor aan bij de regionale initiatieven.

Er is in de regio een overaanbod van kantoorlocaties en de vraag ernaar neemt af. We willen het aantal kantoorlocaties terugdringen en terughoudend zijn bij het plannen van nieuwe. Nieuwe bedrijfsterrainen worden regionaal ontwikkeld. In onze gemeente worden de bedrijfsterrainen niet verder uitgebreid.

- Beleid van andere overheden is alleen leidend indien in het belang is voor de lokale economie van Etten-Leur. Dan maken we onze eigen keuzes en gaan de discussie aan.
- In samenwerking met de lokale ondernemers wordt management, beheer en promotie van alle winkelgebieden (Winkelhart, Bisschopsmolenstraat, Kerkwerve, Concordialaan en van Bergenplein) in de gemeente proactief bevorderd.
- Beleid is erop gericht om bestaande bedrijven binnen Etten-Leur te behouden.
- Samenwerking tussen onderwijs en het bedrijfsleven is belangrijk voor de aansluiting op de arbeidsmarkt.
- De Industriële Kring Etten-Leur (IKE), MKB Etten-Leur en REWIN zijn actieve gesprekspartners voor de gemeente in het kader van het vestigingsbeleid en werkgelegenheid. Het REWIN moet zijn meerwaarde nu echt gaan bewijzen.
- Openingstijden binnen Etten-Leur zijn zo ruim mogelijk, rekening houdend met de leefomgeving.

- **Duurzaamheid en milieu mogen geen dure hobby's worden. Kijk naar kleine projecten als Tegelwippen en de actie Steenbreek.**
- **Bij aanbestedingen wordt maximaal ingezet op lokale bedrijven.**
- **Alle inschrijvers van aanbestedingen worden ook getoetst op kredietwaardigheid.**
- **Bij aanbesteding kan meer gebruik worden gemaakt van onderhands aanbesteden.**
- **Aanbestedingen mogen worden geknipt. Het MKB werkt vaak met minder kosten, waardoor kostenreducties kunnen worden gerealiseerd.**
- **Op cultuurhistorisch gebied staat de historie Vincent van Gogh en Adriaan van Bergen, centraal als onderdeel van citymarketing voor Etten-Leur.**
- **De toeristenbelasting wordt afgeschaft**
- **De gemeente bevordert de oprichting van een toeristisch fonds door (horeca)ondernemers.**
- **De gemeente faciliteert het toeristisch informatiepunt op de Markt en creëert de voorwaarden voor maximale economische benutting en zo ruim mogelijke openingstijden.**
- **De gemeente zoekt verbinding en afstemming met de behoefte vanuit werkgevers en ondernemers om de werkgelegenheid te bevorderen.**
- **Er wordt actief beleid ontwikkeld om leegstaande bedrijfsgebouwen of -percelen te revitaliseren ten behoeve van het creëren van nieuwe werkgelegenheid**

Bij de bedrijventerreinen zetten wij in op meer groen. Dit willen we samen met de bedrijven bereiken. Ook willen we minder lege panden en meer ruimte voor nieuwe bedrijven die vernieuwend zijn of zorgen voor meer banen. Bestaande bedrijfsgebouwen willen we toekomstgericht maken. Bij het aanleggen van zonnedaken bijvoorbeeld kunnen de gemeente en Duursaam Etten-Leur helpen en inwoners meedoen. En dat geldt ook voor andere energiezuinige en circulaire oplossingen.

De bestaande natuurgebieden willen we versterken en we willen nieuwe natuur aanleggen waar eerst boerengrond was. Toekomstgerichte en circulaire boerenbedrijven steunen we.

D66 is voor meer ontspanning in het buitengebied, bijvoorbeeld met minicampings en B&B's in de boerderijen die vrijkomen. Ook nieuwe woonvormen in leegstaande agrarische gebouwen zijn wat ons betreft mogelijk.

Met leuke wandel- en fietspaden verbinden we het buitengebied met de bebouwde kom. Dat maakt onze gemeente ook interessant voor toeristen.

Nieuwe bedrijven zijn welkom in Etten-Leur. Kleinere bedrijven die groeien zien wij liever dan grote, logistieke bedrijven. Want bij deze laatste is vaak maar werk voor relatief weinig mensen.

Werkgelegenheid betekent ook de juiste mensen vinden voor het werk dat er is. Scholen en bedrijven moeten dat goed samen regelen.

Betaald werk moet mogelijk zijn voor mensen met een beperking en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

De gemeente moet de initiatieven op dit gebied aanmoedigen en hierin waar mogelijk een voorbeeld zijn.

Beginnende bedrijven krijgen wat ons betreft veel ruimte en steun. Want wat we willen is een bedrijventerrein met een mix van bedrijven die hun dromen waarmaken.

Ruimte om te experimenteren en vernieuwen vinden wij belangrijk. Bestaande plannen zoals Etten-Leur XL moeten daarom blijven en nieuwe initiatieven steunen wij.

Met vernieuwing kan Etten-Leur opvallen in West-Brabant. Plannen hiervoor moeten we ondersteunen want zo komen innovatieve bedrijven eerder naar onze gemeente. En het maakt Etten-Leur interessant voor andere bedrijven.

We zijn vóór nieuwe manieren van energiebeheersing en energieopwekking op de bedrijventerreinen. Goede voorbeelden kunnen andere bedrijven overhalen om dit ook te gaan doen.

Goed onderhouden en groene bedrijventerreinen zijn aantrekkelijk voor nieuwe bedrijven. Dit past bij maatschappelijk ondernemen en een duurzame footprint. Samen met de IKEA moeten we hierin stappen zetten.

De bedrijventerreinen moeten goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer. Dat is belangrijk voor de bedrijven en de werknemers. Samen bedenken we goede oplossingen die vooral vernieuwend zijn.

Het winkelcentrum van Etten-Leur is belangrijk voor alle inwoners en de regio. Daarom kijken we samen met de ondernemers hoe we dit leuk en aantrekkelijk kunnen houden.

Ook de wijkcentra Kerkwerve en Van Bergenplein zijn belangrijk. Ze moeten klein blijven met genoeg aanbod. Dat bekijken we samen met de ondernemers.

De horeca is belangrijk voor de sfeer en de beleving van ons centrum. In goed overleg moet hiervoor een sterk plan komen zodat het centrum leuk is om uit te gaan voor jong en oud.

Toerisme en recreatie zijn goed voor de ondernemers in onze gemeente. Van Gogh, Jan Uten Houte en het drukkerijmuseum zijn hierbij belangrijk. En ook verbinding en samenwerking om meer mensen naar Etten-Leur te trekken.

Ook de bijzondere natuur in onze gemeente is aantrekkelijk voor toerisme en recreatie. Dit moeten we versterken en er moeten in goede samenwerking fiets- en wandelroutes komen.

Een goed beleidsplan is nodig om toerisme en recreatie verder te ontwikkelen en om de hotels, campings, de jachthaven en andere toeristische plekken bekender te maken.

Kunst en cultuur zijn belangrijk voor een prettige samenleving en voor de toeristen die naar Etten-Leur komen. We bedoelen dan de musea in onze gemeente maar ook de Nobelaer als kunst- en cultuurcentrum en huiskamer van Etten-Leur. Wat ons betreft krijgen zij alle ruimte om kunst en cultuur te versterken.

Kleine kunstinitiatieven krijgen onze steun. Met plekken voor exposities van lokale kunstenaars want zij verdienen de aandacht. En we zetten ons in voor een goede kunstroute door Etten-Leur. Want hiermee begrijpen we kunst beter en doen we aan kunst- en cultuuronderwijs.

Lokale bedrijven eerst benaderen voor gemeentelijke projecten. Bij gelijkblijvende prijzen en kwaliteit, voorkeur geven aan lokale ondernemers.

Gemeente moet zorgen voor goede bereikbaarheid van bedrijven en winkels bij onderhoud van wegen.

Geen voorstander van grootschalige huisvesting voor arbeidsmigranten

Geen extra mogelijkheden om arbeidsmigranten op boerenbedrijven te laten wonen

Begeleiding van mensen die uit de bijstand naar een werkende situatie gaan, maar daarbij financieel minder te besteden hebben.

Voor verzamelinkomen waaraan getoetst wordt niet kijken naar netto inkomen, maar rekening houden met bijvoorbeeld medische kosten en gezinssamenstelling.

Mensen beter naar werk begeleiden en werk beter laten lonen

Mensen met een uitkering waar mogelijk actief betrekken bij vrijwilligerswerk en tijdelijke werkzaamheden ten dienste van de gemeenschap, zonder dat dit ten koste gaat van betaald werk.

De gemeente moet zorgen voor adequate infrastructuur, parkeerbeleid, gunstige vestigingsvoorwaarden voor ZZP-ers, midden – en kleinbedrijf en industrie.

Inspraak geven bij ingrijpende plannen aan vertegenwoordigende instanties (Midden – en Kleinbedrijf, Industriële Kring Etten-Leur (IKE), ZLTO, ZZP-ers).

Etten-Leur moet een zo duurzaam mogelijke economie zijn.

Ruimere openingstijden voor horeca.

Meer mogelijkheden voor (winter)terrassen bij horeca gelegenheden.

Versoepeling van horeca beleid voor de gemeenschappelijke ruimtes bij senioren- / zorgcomplexen.

Geen vervuilende industrie in Etten-Leur.

Zorgen voor een goede toegankelijkheid van – en naar het industrieterrein (voor personeel, en leveranciers en afnemers).

Zorgen voor goede voorzieningen op het industrieterrein (zoals verlichting, NUTS voorzieningen).

Geen nieuwe bedrijventerreinen ontwikkelen in Etten-Leur.

In het gebied rondom de Leurse Haven mogen meer terrasjes en horeca komen, of kleine winkeltjes, marktkraampjes met bijoutherieën.

Oderkerkpark: Uitbreiden en meer grote evenementen toestaan

Lokale bedrijven onder de aandacht brengen bij ambtenaren (bijvoorbeeld door middel van een bedrijvencatalogus) om lokale bedrijven betere kans bieden bij het binnenhalen van gemeentelijke opdrachten.

Schrappen van overbodige regelgeving voor bedrijven.

Invoeren van maximumsnelheid van een scootmobiel in een voetgangersgebied, zoals in het winkelhart.

Uitkeringen: Ruimere mogelijkheden voor scholing en omscholing.

Meer ruimte (vergunningtechnisch) in het buitengebied voor kleinschalige recreatieve bedrijven, campings).

De gemeente moet activerend optreden en samenwerking bevorderen tussen de vijf O's (Ondernemers, Onderwijs en Overheid, Onze Inwoners, Maatschappelijke Organisaties. Waarom: Om vraag en aanbod beter op elkaar aan te laten sluiten.

Er moet alles aan gedaan worden om mensen aan een baan te helpen.

Meer gesubsidieerde banen voor langdurig werklozen

Er moet alles aan gedaan worden om mensen aan een baan te helpen.

Mensen met een uitkering waar mogelijk actief betrekken bij vrijwilligerswerk en tijdelijke werkzaamheden ten dienste van de gemeenschap, zonder dat dit ten koste gaat van betaald werk

Huidige winkellocaties verstevigen op noord (Van Bergenplein), midden (Winkelhart) en zuid (Kerkwerf / Bisschopsmolenstraat).

Gemeente moet zorgen voor goede bereikbaarheid van winkels en bedrijven bij onderhoud van wegen / openbaar gebied.

ZZP-ers Geen onnodige regeldruk opleggen.

5 Duurzaam denken en doen in Etten-Leur (RES, transitievisie warmte, afval)

Wij zetten in op het plaatsen van zonnepanelen op zoveel mogelijk daken en het stimuleren van het verduurzamen van woningen. Wij zijn geen voorstander van nog meer windmolens in onze gemeente.

We zien dat het net de grootste belemmering is als het gaat om het terugleveren van opgewekte stroom. Het is daarom belangrijk om actief het gesprek aan te gaan met de netbeheerder om snel tot een oplossing te komen.

Ontstaan er grote buffers bij afval dan dient dat ingezet te worden om het tarief te verlagen. Daarnaast willen wij inzetten op het hard aanpakken van afvaldumping. Daarnaast willen wij inzetten op betere voorlichting zoals de kleinere zakken met plastic afval en de mogelijkheden van het storten van grof afval.

Pak het zwerfafval nog harder aan en blijf ZAP'ers (zwerfafvalpakkers) stimuleren.

- Pak illegale dumpingen harder aan.
- Spoor overtreders op en deel hoge boetes uit.
- Kosten voor afval voor inwoners minimaliseren door meer samenwerking bij afvalverwerking en stimuleren verminderen afval.
- Maak direct betalen bij de Milieustraat mogelijk om zo de bewustwording van kosten afvalverwerking te vergroten.
- Stimuleer duurzaamheidsinitiatieven bij onze inwoners.
- Maak onze bedrijventerreinen groener en duurzamer en stimuleer de ondernemers dit op te pakken.
- Investeer in zonnepanelen en windenergie.
- Neem onze inwoners in 'Jip en Janneke taal' mee in alle onderwerpen die met duurzaamheid te maken hebben.

- Zet de actie 'steenbreuk' door en breid hem uit.
- Verbind Alwel v.w.b. duurzaamheidsinitiatieven met huiseigenaren en laat hem meeprofiteren van lopende acties: win -win.
- Begeleid onze inwoners zorgvuldig en gedetailleerd bij de transitie naar een 'emissie gemeente'.
- Maak de transitie naar ledverlichting op straat zo snel mogelijk af.

CDA wil dat de inwoners op tijd en volledig worden geïnformeerd over de ophanden zijnde energietransitie met als uitgangspunt haalbaar en betaalbaar.

CDA wil dat de gemeente een actief beleid gaat voeren om het afgesproken landelijk beleid in te voeren.

CDA wil dat de gemeente Etten-Leur aan haar inwoners het goede voorbeeld geeft.

CDA wil dat de gemeente Etten-Leur initiatieven bij sportclubs en verenigingen stimuleert en, waar nodig, ondersteunt.

CDA vindt dat klimaat en milieu belangrijke kernwaarden zijn van het rentmeesterschap van het CDA: we hebben de aarde in bruikleen gekregen en willen de aarde door een duurzaam beheer aan onze kinderen en kleinkinderen doorgeven. De klimaat problematiek en het milieuvraagstuk is zeer urgent. De prioriteit dient daarom zeer hoog te liggen.

CDA vindt dat de gemeente door moet gaan op de weg van energiebesparing en duurzaamheid, niet door het stellen van eisen maar door stimulering. Ook moet als uitgangspunt blijven gelden dat onze inwoners niet met de meerkosten worden opgezaald.

CDA zal initiatieven van derden op het gebied van duurzaamheid en milieu ondersteunen zoals zonneparken of windmolens.

CDA wil duurzaamheid in de eerste plaats bereiken door mensen te stimuleren om de eigen verantwoordelijkheid te nemen.

CDA vindt het hierbij ook belangrijk aan te sluiten bij duurzaamheidsprogramma's vanuit het Rijk, waarbij tevens werkgelegenheid, innovatie en nieuw economisch perspectief worden gestimuleerd.

CDA vindt dat er meer afvalbakken en tijdelijke bladkorven in het openbaar groen moeten komen
CDA vindt dat snippergroen verkocht mag worden aan de naastliggende eigenaar. De kwaliteit van de totale wijk mag hierdoor niet achteruit gaan.

CDA vindt dat voorkomen moet worden dat zwerfafval wordt gedumpt in het openbaar groen door voldoende mogelijkheden te bieden om afval aan te bieden.

CDA vindt dat er voldoende honden uitlaatplaatsen moeten zijn. Verlichting en onderhoud verdiend nog aandacht.

CDA vindt dat de app "Buiten Beter" meer aandacht moet krijgen

CDA vindt dat er een voortdurende aandacht moet zijn voor de problemen van wateroverlast.

CDA is voorstander van een stress test om wellicht een vervolg te geven aan de operatie "Water Weg" nu de gevolgen van ernstige wateroverlast bekend zijn.

CDA vindt dat er binnen de gemeente, verspreid over alle wijken, voldoende waterberging moet zijn.

CDA vindt een geringe stijging van de lasten voor de rioolrechten bespreekbaar om daarmee de kwaliteit op peil te houden.

CDA vindt dat de rommel bij verzamelcontainers moet worden teruggedrongen door het meer legen van de afvalcontainers op tijdstippen dat extra aanvoer kan worden verwacht.

CDA vindt dat er meer voorlichting moet komen voor het deels gratis storten van afval bij de milieustraat.

CDA vindt dat er extra aandacht moet komen voor bestrijding van zwerfafval

CDA vindt dat er extra aandacht moet komen voor het voorkomen van illegaal dumpen van drugsafval.

CDA vindt dat de gedachten over circulair op alle vlakken moet worden uitgedragen

Er worden, gelukkig, steeds meer elektrische auto's verkocht in Nederland. Daarom breidt de gemeente het aantal oplaadpalen in het openbaar gebied sterk uit.

De gemeente stelt een visie op voor duurzame mobiliteit. Hierin worden ambities weggelegd voor de dekking en spreiding van oplaadpalen voor zowel elektrische auto's als elektrische fietsen. In die visie wordt ruimte gemaakt voor de mogelijkheid van waterstof-auto's.

We onderzoeken de mogelijkheid van 'groen parkeren'. Met groen parkeren wordt bedoeld het aanleggen van parkeerplaatsen speciaal voor elektrische auto's. Hierop kan gratis, of tegen een gereduceerd tarief, worden geparkeerd met een elektrische auto.

De hoeveelheid gevaarlijke stoffen die over het treinspoor van Etten-Leur raast, blijft toenemen. Dit vinden wij onverantwoord. Daarom trekken we samen met omliggende gemeenten op om hiertegen maatregelen te nemen. Gezamenlijk streven we ernaar om dit onderwerp op de politieke agenda in Den Haag te krijgen en te houden.

Waar mogelijk wordt natuurlijke waterberging mogelijk gemaakt, zodat regenwater in de bodem geïnfiltreerd kan worden. Landelijke projecten zoals Operatie Steenbreek, of 'tegelwippen' worden in onze gemeente ingezet. Bewoners worden gestimuleerd hun tuinen zo groen mogelijk te maken. Op die manier wordt in de zomer meteen de temperatuurstijging in de stad getemperd en wordt fijnstof afgevangen.

Door betere handhaving en voorlichting pakken we samen met bewoners en ondernemers zwerfafval aan.

We zetten in op het hergebruiken van afval. 'Afval' wordt op die manier grondstof voor nieuwe producten. Door huisvuil zo goed mogelijk te scheiden, krijgen we dit voor elkaar. Daarvoor zetten we in op 0% restafval voor 2030.

Bijzettingen van afval dringen we terug door 'containertuintjes' aan te leggen bij ondergrondse containerlocaties. Daarmee vangen we twee vliegen in één klap: we maken de locaties groener en mooier én we gaan bijzettingen tegen.

Bij het beheer van gemeentelijk groen houden we structureel rekening met biodiversiteit. Daarvoor is een 'Beleidsnota Flora en Fauna' nodig, met een gerichte aanpak van het herstel van insectenpopulaties en broed- en nestelplaatsen voor vogels in stedelijk gebied.

Het openbaar groen in onze gemeente blijft behouden. Waar het kan wordt verdwenen groen teruggebracht en worden nieuwe ecologische verbindingzones gerealiseerd. In en buiten de bebouwde kom wordt gestreefd naar zoveel mogelijk groen, voor recreatie, voor het terugdringen van CO2, fijnstof en hittestress. En voor een gezonde leefomgeving en waterhuishouding. Om dat te bereiken stimuleren en faciliteren we initiatieven van inwoners. Zelf geven we als gemeente het goede voorbeeld bij het planten van meer bomen, het aanleggen van geveltuinen, groene daken, waterdoorlatende parkeerplaatsen, enz. Onder andere het gemeentehuis wordt voorzien van een groene levende wand, er zijn fontein, extra parken en parkjes, wandel- en fietspaden worden met groen omzoomd en gedeeltelijk overkapt met groen. Dat gaat financieel niet in één jaar, maar er wordt in de beleidsnota jaarlijks geld voor vrijgemaakt.

In onze gemeente worden mensen actiever betrokken bij het groenbeleid in hun wijk en worden verenigingen en organisaties die zich actief met natuur en milieu bezighouden, gesteund

Megastallen, varkensflats en dergelijke zijn niet welkom. Gestreefd wordt naar het stimuleren van biologische agrarische bedrijven.

Belangstelling voor het welzijn van dieren moet je leren. In een gemeente met de omvang van Etten-Leur hoort een kinderboerderij. Wij zien mogelijkheden als de kinderboerderij wordt gecombineerd met milieu- en natuureducatie.

De kleine dierenparken in de gemeente blijven behouden. Eventuele overlast van in de vrije natuur levende dieren en insecten wordt op een dier- en milieuvriendelijke manier aangepakt. De gemeente stelt in overleg met de Dierenbescherming een gemeentelijk dierenwelzijnsbeleid vast en handhaaft dit ook. Voor deze handhaving wordt de portefeuille 'Dierenwelzijn' toegevoegd aan het College van B&W.

De gemeente wordt lid van het Klimaatverbond. Hierdoor wordt onderstreept dat er werk wordt gemaakt van klimaatbeleid. Door hierbij aan te sluiten, verplicht de gemeente zich om te streven naar reductie van energieverbruik en CO₂-uitstoot, het stoppen met gebruik van duurzaam geproduceerd tropisch hardhout, extra zorg te geven aan bodem en leefomgeving en bevolking en bedrijfsleven aan te sporen hetzelfde te doen.

Bij alle activiteiten wordt rekening gehouden met de behoeften van mensen elders in de wereld en van toekomstige generaties. De gemeente geeft hierbij het goede voorbeeld.

Bouwen en renoveren gebeurt duurzaam, circulair, klimaatvriendelijk en energieneutraal. De gemeente speelt een actieve rol in voorlichting en advisering, neemt zelf initiatieven en weegt duurzaamheid en klimaatvriendelijkheid mee bij aanbestedingen.

Onze gemeente gaat door met het toepassen van energiebesparende verlichting en stimuleert de duurzame opwekking, opslag en besparing van energie. Het gebruik van alternatieve energiebronnen, zoals windenergie en zonnepanelen, wordt gestimuleerd. De Stichting DuurSaam Etten-Leur wordt waar nodig ingezet en ondersteund. In 2035 is Etten-Leur energieneutraal en toont daarmee meer ambitie dan de landelijke norm.

Etten-Leur sluit zich aan bij het Schone Luchtakkoord, dat al getekend is door de provincie en enkele Brabantse gemeenten. Ook bomen zorgen voor een betere luchtkwaliteit en verfraaien de omgeving. Om het bomenbestand te vergroten, stelt de gemeente in de komende raadsperiode jaarlijks 1000 bomen beschikbaar aan haar inwoners om op eigen grond te plaatsen.

De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door bij vervanging van het eigen wagenpark het gebruik van schone brandstof en elektrificatie in te voeren, en door het fietsen naar het werk te blijven bevorderen.

In de komende raadsperiode staat het bouwen en wonen landelijk en lokaal in het teken van warmtetransitie en klimaatadaptatie. Dat vraagt om beleid dat zorgt voor duurzaam opgewekte energie, voor gebouwen die bijdragen aan de lokale biodiversiteit (natuurinclusief bouwen) en voor hergebruik van materialen waar het kan (cradle-to-cradle bouwen).

Via de gemeente zijn duurzaamheidsleningen, onder aantrekkelijke voorwaarden, af te sluiten. Deze kunnen bijvoorbeeld gebruikt worden voor het isoleren van de eigen woning en duurzame maatregelen zoals aanschaf zonnepanelen en warmtepomp.

Waar mogelijk wordt gekozen voor nul-op-de-meter-woningen. Een nul-op-de-meter-woning is een woning die evenveel energie opwekt als nodig is voor huis en huishouden, of meer. Dat kan door de woning beter te isoleren, slimme installaties en eigen energieopwekking door bijvoorbeeld zonnepanelen. Het stroomoverschot wordt aan het net terug geleverd en aan het eind van het jaar staat de energiemeter op nul.

- Het gehele afvalbeleid wordt herzien, zodat een functioneel systeem ontstaat.
- Inwoners kunnen (grof) afval gratis aanbieden bij de milieustraat
- Zwerfafval wordt actiever tegengegaan.
- Er worden weer voldoende afvalbakken in de wijken geplaatst.
- Onderzoek naar na-scheiding van het afval.
- De zwerfafvalpakkers worden meer gewaardeerd en krijgen voldoende hulpmiddelen

We willen meer bomen en planten in de wijken waar dit kan en veel groen in de nieuwbouwwijken.

Weinig of geen verkeer in de nieuwe wijken willen we onder meer bereiken met voldoende en betaalbare parkeerplaatsen aan de randen van deze wijken.

Het openbaar gebied moet schoon, veilig en goed onderhouden zijn. Want dat voorkomt problemen en helpt het verkeer veilig te houden.

- meer afvalbakken bij bijvoorbeeld speelplaatsen en bij bankjes;
- op proef afvalbakken plaatsen met aparte vakken voor papier, plastic, glas en restafval;
- meer waardering en steun voor de projecten van zwerfafvalpakkers (dit zijn de vrijwilligers en organisaties die zwerfafval opruimen);
- nieuwe ideeën om vrijwilligers te vinden;

Klimaat en duurzaamheid. Daarbij is goed overleg met elkaar en tussen gemeenten belangrijk. Hier kunnen we regionaal het verschil maken door afstemming tussen onze fracties

Gebruik van aardwarmte (met diverse mogelijke varianten) stimuleren in heel de gemeente.

Stimuleren van het minder produceren van verpakkingsmaterialen.

Afvalstoffenheffing zo eerlijk mogelijk berekenen

Gratis aanbieden / op laten halen van grof vuil voor het schoon houden van de openbare ruimte.

Eigen bijdrage big bags verlagen, afval moet goedkoper en meer opgehaald worden

Inventariseren voorkeur voor 4e afvalbak in plaats 'Plastic Heroes' om de overlast en irritatie over plastic zakken aan te pakken.

Simpel en duidelijk ophaalsysteem voor afval zonder veel regeltjes en uitzonderingen, één jaarprijs voor het hele ophaalsysteem en belonen van minder afval.

Aanbieden van een collectieve asbestsaneringsoperatie aan particulieren en bedrijven om zo te profiteren van grootschalige inkoopvoordelen. Daarnaast voorstander van het verlengen van de landelijke subsidies tot 2024 (nu nog tot 2020), welke landelijk geregeld moeten worden.

Bodemverontreiniging: Moet altijd met spoed aangepakt worden.

Stimuleren van het minder produceren (van onder andere goederen, verpakkingsmaterialen en levensmiddelen).

Stimuleren van windenergie boven zonne-energie.

Meer gebruik maken van schonere energiebronnen (zon, wind, water, aardwarmte)

Hemelwater waar mogelijk hergebruiken.

Niet per se sneller dan landelijk initiatieven invoeren, maar wel beter

Als gemeente niet investeren in oplaadpalen voor elektrische auto's

Bewustwording creëren over de gevolgen van menselijke acties op de natuur (eventueel via een Milieu Educatief Centrum (MEC)).

Het beleid moet zich richten op een gezond woon, werk en leefklimaat.

Wij zijn voor meer gebruik van milieuvriendelijke vormen van energie (onder andere windenergie, water en zon).

De gemeente moet de mogelijkheid voor een MEC faciliteren

Respect bijbrengen voor natuur.

Niet volbouwen van buitengebied met grootschalige bedrijven.

Afwisseling tussen verschillende soorten natuur behouden / stimuleren.

Meer bomen en planten in heel Etten-Leur (zowel wijken waarbij specifiek de winkelgebieden als buitengebied).

Openhouden van waterlopen en sloten voor goede afwatering. Zowel binnenstedelijk als buiten de bebouwde kom.

Behouden en versterken ecologische verbindingzones.

Er mag meer ruimte komen voor natuur

Voorstander van statiegeld op alle PET-flessen en blikjes wat landelijk geregeld moet worden.

Etten-Leur moet zich hiertoe aansluiten bij de landelijke statiegeld alliantie

(www.statiegeldalliantie.org).

Hemelwater waar mogelijk hergebruiken. Waarom: Dat is beter voor het milieu en bespaart kraanwater.

Capaciteit van riolering moet altijd optimaal zijn in verband met het veranderende klimaat.

Meteen aanpassen waar nog wel wateroverlast is.

Slimme energiezuinige verlichting afgestemd op de omgeving en doel inzetten bij iedere renovatie/opknopbeurt. Daarbij kijken naar de meest duurzame oplossing.

Waterenergie Gebruik van water om energie op te wekken (met diverse mogelijke varianten) stimuleren in heel de gemeente.

Meer aandacht voor ondergrondse waterlopen en effecten daarvan bij het bouwen.

Windenergie:

Windenergie (met diverse mogelijke varianten waaronder kleine 'windtrees') stimuleren in heel de gemeente. Windmolens Niet meer windmolens (volgens de huidige standaard)

Zonne-energie

Gebruik van zonne-energie (met diverse mogelijke varianten) stimuleren in heel de gemeente.

Niet meer grootschalige zonneparken

Zwerfafval Meer afvalbakken (bovengronds en ondergronds).